

თავი 6 პოლიტიკა, სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ჩარჩო

სარჩევი

6	პოლიტიკა, სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ჩარჩო.....	6-1
6.1	შესავალი.....	6-1
6.2	ეროვნული კანონმდებლობა.....	6-1
6.2.1	კონსტიტუცია	6-1
6.2.2	SCPX პროექტისათვის გამოსაყენებელი საკანონმდებლო ჩარჩო	6-2
6.2.3	მთავრობათაშორისი ხელშეკრულება	6-2
6.2.4	ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულება	6-2
6.3	საერთაშორისო სტანდარტები და სახელმძღვანელოები	6-5
6.4	საერთაშორისო და რეგიონული კონვენციები	6-9
6.5	ეროვნული საკანონმდებლო და ადმინისტრაციული ჩარჩო	6-11
6.5.1	ეროვნული კანონმდებლობა და სანებართვო მოთხოვნები	6-12
6.5.2	გარემოზე ზემოქმედების შეფასება.....	6-12
6.5.3	სანებართვო მოთხოვნები	6-12
6.6	პროექტის გარემოს დაცვის სტანდარტები	6-19
6.6.1	სანიტარული წყლების ჩაღვრის პროექტით დადგენილი სტანდარტები	6-19
6.6.2	საწარმოო წყლის ჩაღვრის პროექტით დადგენილი სტანდარტები	6-20
6.6.3	ზედაპირული წყლის ხარისხის პროექტით დადგენილი სტანდარტები	6-21
6.6.4	საპროექტო აღდგენის სტანდარტები	6-22
6.6.5	გარემო ხმაურის პროექტით დადგენილი სტანდარტები.....	6-23
6.6.6	ვიბრაციის პროექტით დადგენილი სტანდარტები	6-24
6.6.7	ჰაერში ემისიების პროექტით დადგენილი სტანდარტები.....	6-24
6.6.8	გარემო ჰაერის ხარისხის პროექტით დადგენილი სტანდარტები	6-25
6.7	BP კორპორატიული პოლიტიკა	6-26
6.7.1	BP ქცევათა კოდექსი	6-27
6.7.2	ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის პოლიტიკით აღებული ვალდებულებები	6-28
6.7.3	BP-ის მიდგომა ბუნებრივი და სოციალური გარემოს მართვის მიმართ	6-30

ცხრილები

ცხრილი 6-1:	საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის შესრულების სტანდარტები.....	6-6
ცხრილი 6-2:	საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის მიერ გამოსაყენებელი შესაბამისი გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და სოციალური სახელმძღვანელოები.....	6-7
ცხრილი 6-3:	შესაბამისი საერთაშორისო და რეგიონული ხელშეკრულებები.....	6-9
ცხრილი 6-4:	ნებართვების რეესტრი	6-13
ცხრილი 6-5:	სანიტარული ჩამდინარე წყლების ჩაღვრის შემოთავაზებული საპროექტო სტანდარტები	6-19
ცხრილი 6-6:	პროექტის ჩაღვრის შემოთავაზებული სტანდარტები საწარმოო წყლისთვის (მოიცავს მუშაობისა და ჰიდროტესტირების წყალს)	6-20
ცხრილი 6-7:	შემოთავაზებული საპროექტო ზედაპირული წყლის ხარისხის სტანდარტები.....	6-21

ცხრილი 6-8:	შემოთავაზებული ხმაურის საპროექტო სახელმძღვანელო (მუდმივი ხმაური)	6-23
ცხრილი 6-9:	ვიბრაციის საპროექტო სტანდარტები.....	6-24
ცხრილი 6-10:	შემოთავაზებული საპროექტო ატმოსფერული ემისიების ლიმიტები...	6-25
ცხრილი 6-11:	შემოთავაზებული საპროექტო სტანდარტი – ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი	6-25

სურათები

სურათი 6-1:	BP აზერბაიჯანის განვითარების ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის პოლიტიკა	6-29
-------------	--	------

6 პოლიტიკა, სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ჩარჩო

6.1 შესავალი

წინამდებარე თავში მოცემულია სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის გაფართოების (მილსადენის) პროექტის ნორმატიული ჩარჩოს ძირითადი აღწერა. მილსადენის პროექტისათვის გამოსაყენებელი საკანონმდებლო რეჟიმი გამოირჩევა თავისი სირთულით, ამიტომ წინამდებარე თავში ყურადღება გამახვილებულია შემოთავაზებული პროექტის ძირითად მარეგულირებელ კონტექსტზე; აქ არ არის დაწვრილებით გაანალიზებული SCPX პროექტისთვის გამოსაყენებელი ნორმატიული ჩარჩოს ყველა მოთხოვნა და იგი არ წარმოადგენს მოცემული დებულებების კონკრეტულ ანალიზს.

წინამდებარე თავში მოცემულია შემდეგი:

- ეროვნული კანონმდებლობა (საქართველოს კონსტიტუცია, საქართველოსა და აზერბაიჯანის რესპუბლიკას შორის დადებული ხელშეკრულება ბუნებრივი აირის ტრანზიტის, ტრანსპორტირებისა და გაყიდვის შესახებ საქართველოსა და აზერბაიჯანის ფარგლებს გარეთ სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის მეშვეობით (მთავრობათაშორისი ხელშეკრულება, IGA) და ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულება - საქართველოს მთავრობასა და სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის მონაწილეებს შორის (ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულება, HGA)
- შერჩეული საერთაშორისო და რეგიონული კონვენციები
- შერჩეული საერთაშორისო სტანდარტები, პრაქტიკა და სახელმძღვანელოები, მათ შორის – საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის პოლიტიკა
- BP კორპორატიული პოლიტიკა.

გთხოვთ, გაითვალისწინოთ, რომ ქვემოთ განხილული ხელშეკრულება ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან და სხვა კანონებისა და დოკუმენტების აღწერა წარმოადგენს ძირითადი დებულებების შეჯამებას და შეიცავს მხოლოდ მითითებებს ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულებისა და სხვა დოკუმენტების სრულ ტექსტზე.

6.2 ეროვნული კანონმდებლობა

6.2.1 კონსტიტუცია

საქართველოს კონსტიტუციას (1995, ბოლო ცვლილება შევიდა 2010 წ. 15 დეკემბერს) აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა სხვა ეროვნული კანონმდებლობისა და საერთაშორისო შეთანხმებების მიმართ. მასში განსაზღვრულია ადამიანის ფუნდამენტური უფლებები იცხოვროს ჯანსაღ გარემოში (მუხლი 37, ნაწილი 3). კონსტიტუციით გარანტირებულია, რომ სახელმწიფო დაიცავს გარემოს და უზრუნველყოფს მდგრად განვითარებას (მუხლი 37, ნაწილი 4). კონსტიტუცია ასევე წარმოადგენს იურიდიულ ჩარჩოს, რომელიც უზრუნველყოფს გარემოზე ინფორმაციის საჯარო ხელმისაწვდომობას (მუხლი 37, ნაწილი 5, მუხლი 41, ნაწილი 1).

6.2.2 SCPX პროექტისათვის გამოსაყენებელი საკანონმდებლო ჩარჩო

მილსადენის გაფართოების პროექტი ხორციელდება მთავრობათაშორისი ხელშეკრულებისა და ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულების ჩარჩოს ფარგლებში. მთავრობათაშორისი ხელშეკრულება წარმოადგენს სავალდებულო საერთაშორისო კანონმდებლობის ნაწილს ხელშეკრულების ხელმომწერ სახელმწიფოთა შორის, ხოლო ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულება – შიდა ნორმატიულ აქტს, რომელიც არეგულირებს პროექტთან დაკავშირებულ საკითხებს.

6.2.3 მთავრობათაშორისი ხელშეკრულება

მთავრობათაშორისი ხელშეკრულების მუხლი IV ადგენს, რომ:

“თითოეული სახელმწიფო ითანამშრომლებს და კოორდინირებულად იმოქმედებს სხვა სახელმწიფოებსა და პროექტის ინვესტორებთან ერთგვაროვანი ტექნიკური, უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი სტანდარტების ფორმულირებასა და ჩამოყალიბებაში... ინფრასტრუქტურის გაფართოების (მათ შორის მილსადენის დამატებითი მონაკვეთების განვითარების) მიზნით... ბუნებრივი აირის მილსადენის ინდუსტრიაში არსებული საერთაშორისო სტანდარტებისა და პრაქტიკის შესაბამისად (რა სტანდარტები და პრაქტიკაც შერჩეული იქნება ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან შესაბამისი ხელშეკრულებით) და იმ დამატებითი მოთხოვნების დაცვით, რომლებიც არსებობს პროექტის ხელშეკრულებებთან დაკავშირებით და გამოყენებული იქნება განურჩევლად სხვა სტანდარტებისა და პრაქტიკისა, რომელიც სხვა შემთხვევაში გამოყენებული იქნებოდა ქვეყნის შიდა კანონმდებლობის მიხედვით.”

აღსანიშნავია, რომ მთავრობათაშორისი ხელშეკრულება პირდაპირ არ აყალიბებს სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის მონაწილე მხარეების ან SCPC უფლებებსა და მოვალეობებს.

6.2.4 ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულება

2001 წელს საქართველოს პარლამენტმა მოახდინა ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულების რატიფიცირება და იგი ძალაში შევიდა, როგორც საქართველოში უპირატესი ძალის მქონე იურიდიული რეჟიმი SCPC-თვის (და SCPX პროექტისთვის). ხელშეკრულების დებულებებს აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა ეროვნული კანონმდებლობის შეუსაბამო პუნქტების მიმართ, გარდა საქართველოს კონსტიტუციისა.

ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულებით პროექტის მონაწილეებს ეკისრებათ ვალდებულება, გამოიყენონ გარკვეული სტანდარტები მილსადენის დაპროექტებისა და ექსპლუატაციის დროს. ოპერატორს ევალება, იმოქმედოს, როგორც “გონივრული ოპერატორი”. გარდა ამისა, ხელშეკრულებით განისაზღვრება გამოსაყენებელი გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სტანდარტები და პრაქტიკები, რომელთა ძირითადი პრინციპები მოიცავს შემდეგს:

- დანართში 4 მოცემული გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სოციალური სტანდარტებისა და პრაქტიკების განხორციელება იმის მიუხედავად, ეწინააღმდეგება თუ არა ისინი ეროვნულ სტანდარტებსა და პრაქტიკას
- თუ მოხდება ბუნებრივი აირის გაჟონვა, SCPX მილსადენის მონაწილეები გაატარებენ ყველა საჭირო ზომას ზიანის ანაზღაურებისა და მიწისა და სხვა ზიანის აღმოსაფხვრელად ვიდრე არ იქნება მიღწეული გაჟონვამდე არსებული

მდგომარეობა განურჩევლად ბრალის ან მიზეზ-შედეგობრივი კავშირისა დანართის 4 მიხედვით.

გარემოსდაცვითი სტანდარტები

ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულების დანართი 4 განსაზღვრავს გამოსაყენებელ გარემოსდაცვით სტანდარტებს, რომლებიც ეხება პროექტის მშენებლობასა და ექსპლუატაციას. ამ მოთხოვნების მიხედვით, მილსადენი და ინფრასტრუქტურა უნდა:

- „შეესაბამებოდეს მსოფლიო ბანკის გარემოსდაცვით სტანდარტებსა და პრაქტიკას (ეს სტანდარტები და პრაქტიკა აღწერილი უნდა იქნას EIA-ში), ასევე იმ სტანდარტებსა და პრაქტიკას, რომელიც მოცემულია დანართში 4
- ასევე შეესაბამებოდეს საერთაშორისო საზოგადოების პრაქტიკაში არსებულ ბუნებრივი გაზის მილსადენის პროექტის განხორციელების ანალოგიურ პროექტს.

ნებისმიერ შემთხვევაში ეს სტანდარტები არ უნდა მოიცავდეს ნაკლებ მოთხოვნას, ვიდრე გაერთიანებული სამეფოს მოქმედი სტანდარტები.”

სოციალური სტანდარტები

ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულებით პროექტი განსაზღვრავს, რომ:

- მაქსიმალურად ეცადოს, შეამციროს მიმდებარედ მაცხოვრებელთა შეწუხება და მათი ქონებისადმი პოტენციური ზიანის მიყენება
- ასევე განახორციელოს საკუთარი ქმედებების სოციალური ზემოქმედებების შეფასება, რომელიც ზოგადად უნდა შეესაბამებოდეს მსოფლიო ბანკის სტანდარტებს (გარდა განხილვისა და კონსულტაციის ვადებისა).

ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სტანდარტები

ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულებით, განსაზღვრავს, რომ პროექტი უნდა:

- შეესაბამოდეს ბუნებრივი აირის მილსადენის ანალოგიური პროექტების საერთაშორისო საზოგადოების მიერ დამკვიდრებულ სტანდარტებსა და პრაქტიკას.

ნებისმიერ შემთხვევაში ეს სტანდარტები არ უნდა მოიცავდეს ნაკლებ მოთხოვნას, ვიდრე გაერთიანებული სამეფოს მოქმედი სტანდარტები.”

გარემოს დაცვის სტრატეგიის პროდუქტი

HGA-ით ასევე განსაზღვრულია შემდეგი მოთხოვნები:

დაქირავებული იქნას აღიარებული დამოუკიდებელი საერთაშორისო საკონსულტაციო კომპანია გარემოსდაცვით საკითხებში, რომელიც მოამზადებს გარემოსდაცვითი სტრატეგიის პროდუქტს ზემოთ მოყვანილი გარემოსდაცვითი სტანდარტების შესაბამისად და შემდეგი საკითხების გათვალისწინებით:

- წინასწარი შესწავლა სამუშაოთა მასშტაბების დასადგენად და გარემოსდაცვითი რისკის შეფასება საშუალებების ზოგადი ადგილმდებარეობის შერჩევამდე
- გარემოს საწყისი მდგომარეობის შესწავლა, რაც მოიცავს შემდეგს:

- ხელმისაწვდომი ინფორმაციის კამერალური შესწავლა
- სავსე კვლევა, რომელიც გადაამოწმებს არსებულ ქმედებებსა და პრაქტიკას და რომლის შედეგადაც შეგროვდება სათანადო გარემოსდაცვითი მონაცემები საშუალებების ირგვლივ მდებარე ტერიტორიიდან
- გარემოზე ზემოქმედების შეფასება ევროკავშირის დირექტივის 85/337/EEC პრინციპების შესაბამისად (ცვლილებები შესულია ევროსაბჭოს დირექტივით 97/11/EC)
- საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა
- საერთაშორისო გარემოსდაცვით საკითხებში კონსულტანტისა (რომელიც ამზადებს გარემოსდაცვითი სტრატეგიის პროდუქტს) და სახელმწიფოს ოფიციალური და ტექნიკური წარმომადგენლების კონსულტაციები სამუშაოთა მასშტაბების დასადგენად წინასწარი შესწავლის, გარემოს საწყისი მდგომარეობის შესწავლის, გარემოზე ზემოქმედებისა და საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის მომზადების დროს
- EIA პროექტის საჯარო გამოქვეყნება განხილვისა და შენიშვნების წარსადგენად 60 დღის განმავლობაში
- საბოლოო EIA წარდგენა ოფიციალური დამტკიცებისათვის
- შემარბილებელი ღონისძიებებისა და მონიტორინგის პროგრამის გატარება და საჭიროების მიხედვით განახლება.

ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულებას აძლიერებს პრეზიდენტის ბრძანებულება #151 (2001 წ. 24 აპრილი), რომლითაც საქართველოს ნავთობის საერთაშორისო კორპორაცია დასახელებულია, როგორც საქართველოს ერთადერთი უფლებამოსილი წარმომადგენელი ნავთობისა და გაზის ტრანსპორტირების პროექტებში კასპიის ზღვიდან. საქართველოს ნავთობის საერთაშორისო კორპორაცია აღჭურვილია ხელმოწერის უფლებით საქართველოს სახელმწიფოს სახელით ნებისმიერ ხელშეკრულებაზე, შეთანხმებასა და სხვა დოკუმენტზე, რომელიც უკავშირდება ნავთობისა და გაზის ტრანსპორტირების პროექტებს. საქართველოს ნავთობის საერთაშორისო კორპორაციას შემდეგ შეეცვალა საფირმო სახელი და ეწოდა საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია.

დამატებითი მოთხოვნები

ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულებით ასევე დადგენილია ზოგადი ჩარჩო მთავრობისათვის ექსკლუზიური და შეუზღუდავი უფლებების მინიჭების სფეროში მილსადენის მონაწილეებისათვის სახელმწიფო მიწაზე, ასევე კერძო შეთანხმებებისა და კომპენსაციის ხელშეკრულების დადებაზე არასახელმწიფო მიწის სარგებლობის, საკუთრების, კონტროლისა და მშენებლობისათვის, აგრეთვე განსაზღვრავს პირობებს, რომლის ფარგლებშიც პროექტს შეუძლია არასახელმწიფო მიწის ჩამორთმევა. ხელშეკრულებით ასევე დადგენილია, რომ პროექტმა უნდა შეინარჩუნოს მისასვლელი საშუალებები და უზრუნველყოს დროებითი გადაკვეთების მშენებლობა, რაც გონივრულ ფარგლებში იქნება საჭირო ზემოქმედების ქვეშ მოქცეული მიწის მესაკუთრეებისა და მფლობელებისათვის, ასევე კერძო გზებისა და ბილიკების აღდგენა პირვანდელ მდგომარეობამდე მშენებლობის დასრულების შემდეგ.

ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულებით განსაზღვრულია, რომ პროექტთან დაკავშირებით დაქირავებულ პირებს უნდა გაუფრომდეთ წერილობითი შრომის ხელშეკრულებები, სადაც დადგენილი იქნება სამუშაო საათები და ანაზღაურება, ასევე სხვადასხვა წამახალისებელი ზომა. დაქირავებასთან დაკავშირებული ყველა პრაქტიკა (მაგ. სამუშაო საათები, დასვენების დრო, ანაზღაურება, დამატებითი ბონუსები,

სამუშაო ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სტანდარტები) საქართველოს მოქალაქეების მიმართ სულ მცირე უნდა აკმაყოფილებდეს საქართველოს მოქმედი შრომის კანონმდებლობის მოთხოვნებს. პროექტის მონაწილეები და კონტრაქტორები უპირატესობას მიანიჭებენ მომსახურების, აღჭურვილობის, მასალების, მანქანა-დანადგარებისა და ინსტრუმენტების, სატრანსპორტო საშუალებების, ნაწილების, საქონლისა და მარაგების ქართველ მიმწოდებლებს, როდესაც ისინი შემოთავაზებულია იმავე ფასად, აქვს იგივე ხარისხი და ხელმისაწვდომობა, რაც სხვა მიმწოდებლების მიერ შემოთავაზებულ მოსამხურებასა და/ან საქონელს.

ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულებით ასევე განსაზღვრულია პროექტის ტექნიკური სტანდარტები, რასაც უნდა აკმაყოფილებდეს მილსადენისა და ინფრასტრუქტურის საინჟინრო პროექტები.

6.3 საერთაშორისო სტანდარტები და სახელმძღვანელოები

ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულებით სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის გაფართოების პროექტის მონაწილეები ვალდებული არიან:

შექმნან გარემოს დაცვის სტრატეგიის პროდუქტი და განახორციელონ გარემოსდაცვითი სტრატეგია:

- მსოფლიო ბანკის გარემოსდაცვითი სტანდარტებისა და პრაქტიკის მიხედვით
- ანალოგიური საერთაშორისო პროექტებისათვის ბუნებრივი აირის მილსადენების ინდუსტრიაში დამკვიდრებული სტანდარტებისა და პრაქტიკის გათვალისწინებით.

მსოფლიო ბანკისა და საერთაშორისო სტანდარტებისა და პრაქტიკის კრებებით არ უნდა იყოს გაერთიანებული სამეფოს შესაბამის სტანდარტებზე და პრაქტიკაზე ნაკლებად მკაცრი.

მსოფლიო ბანკის სტანდარტები

პროექტის ფარგლებში განხილული იქნა ინფორმაციის შემდეგი წყაროები, როგორც მსოფლიო ბანკის სტანდარტების ამსახველი, პროექტის პოტენციური ზემოქმედებებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების დასადგენად:

- საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის (IFC)¹ სტანდარტები (2012) და გარემოსდაცვითი, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელოები.

საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის შესაბამისი სტანდარტები და ზოგადი გარემოსდაცვითი, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელოები, რომლებიც პროექტის მოსაზრებით შეიძლება გავრცელდეს პროექტზე, მოცემულია ქვემოთ (იხ. ცხრილი 6-1 და ცხრილი 6-2).

საერთაშორისო ინდუსტრიის სტანდარტები და პრაქტიკა

პროექტის ფარგლებში განხორციელდა პოტენციურად სასარგებლო საერთაშორისო სტანდარტებისა და პრაქტიკის მიმოხილვა, რაც ეხება საერთაშორისო გაზის მილსადენის ინდუსტრიის, კერძოდ:

- მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის სახელმძღვანელოები

¹ IFC წარმოადგენს მსოფლიო ბანკის ჯგუფის კერძო მსესხებელს

- ნავთობისა და გაზის ინდუსტრიის ასოციაციების მიერ გამოცემული სახელმძღვანელოები
- გაერთიანებული სამეფოსა და ევროკავშირის სხვა ქვეყნების პრაქტიკები და სტანდარტები
- ზოგადი საწარმოო პრაქტიკა.

გაერთიანებული სამეფოს სტანდარტები და პრაქტიკა

ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულების თანახმად, პროექტის ფარგლებში განხილული იქნა გაერთიანებული სამეფოსა და ევროკავშირის სტანდარტები და პრაქტიკა (როგორც გაერთიანებული სამეფოს მოთხოვნების ამსახველი), რაც ემსახურებოდა იმის დადგენის, რამდენად მკაცრია შემოთავაზებული სტანდარტები და პრაქტიკა გაერთიანებული სამეფოს მოთხოვნებთან შედარებით.

ცხრილი 6-1: საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის შესრულების სტანდარტები

გარემოსდაცვითი სტანდარტი	საგანი	ძირითადი პრინციპი
1	სოციალური და ბუნებრივი გარემოს შეფასება და მართვის სისტემები	უნდა შეფასდეს ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედებები უარყოფითი ზემოქმედებები თავიდან უნდა იქნას აცილებული, შემცირებული ან კომპენსირებული საზოგადოება ჩართული უნდა იყოს იმ საკითხებში, რომლებიც ზემოქმედებას ახდენს მასზე გამოყენებული უნდა იქნას მართვის სისტემები შესრულების გაუმჯობესების მიზნით
2	შრომა და სამუშაო პირობები	დასაქმებულებს უნდა ექცეოდნენ სამართლიანად, ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე და თანაბარ პირობებში აკრძალულია ბავშვის შრომის ან იძულებითი შრომის გამოყენება სამუშაო პირობები უნდა იყოს ჯანსაღი და უსაფრთხო
3	დაბინძურების პრევენცია და შერბილება	ჯანმრთელობასა და გარემოზე ზემოქმედებები თავიდან უნდა იქნას აცილებული დაბინძურების მინიმუმაციის გზით უნდა შემცირდეს სათბურის ეფექტის გამომწვევი აირების ემისია
4	საზოგადოება, ჯანდაცვა, უსაფრთხოება და უშიშროება	ადგილობრივი მოსახლეობისა და უსაფრთხოებაზე ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე ზემოქმედება მინიმუმამდე უნდა შემცირდეს პერსონალი და ქონება იმგვარად უნდა იქნას დაცული, რომ თავიდან იქნას აცილებული საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისათვის რისკის შექმნა

გარემოსდაცვითი სტანდარტი	საგანი	ძირითადი პრინციპი
5	მიწის შესყიდვა და იძულებითი განსახლება	შემცირებული უნდა იქნას იძულებითი განსახლება მიწის შესყიდვის ზემოქმედების ქვეშ მყოფი პირები სათანადოდ უნდა იყვნენ ინფორმირებულნი და უზრუნველყოფილნი შესაბამისი კომპენსაციით; აღდგენილი ან გაუმჯობესებული უნდა იქნას გადაადგილებული პირების საარსებო წყაროები და ცხოვრების დონე
6	ბიომრავალფეროვ- ნება, კონსერვაცია და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა	ბიომრავალფეროვნება უნდა იქნას დაცული და უზრუნველყოფილი უნდა იყოს კონსერვაცია; ბუნებრივი რესურსების მართვა მდგრადად უნდა განხორციელდეს
8	კულტურული მემკვიდრეობა	კულტურული მემკვიდრეობა დაცული უნდა იყოს უარყოფითი ზემოქმედებებისაგან და შენარჩუნდეს; ბიზნესიდან მიღებული სარგებელი უნდა მოხმარდეს კულტურულ მემკვიდრეობას

ცხრილი 6-2: საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების შესაბამისი სახელმძღვანელოები

სახელმძღვანელო	შინაარსი
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო ნავთობისა და გაზის სახმელეთო განვითარებისათვის (2007 წ. აპრილი)	ტექნიკური დოკუმენტი, სადაც განხილულია ნავთობისა და გაზის სახმელეთო კვლევა, ბურღვა და ექსპლუატაციის ოპერაციები
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო თბოელექტრო სადგურებისათვის	ტექნიკური დოკუმენტი, რომელიც ეხება თბოელექტრო სადგურებს საერთო თბო გამომუშავებით 50 მეგავატის ზემოთ (მგვ/სთ)
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო 1.1 ემისიები ჰაერში და ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი (2007 წ. აპრილი)	აქ მოცემულია ემისიების მნიშვნელოვანი წყაროების მართვის მიდგომა, რაც მოიცავს ზემოქმედებების შეფასებისა და მონიტორინგის სპეციალური სახელმძღვანელოს. აქვე განხილულია დამატებითი ინფორმაცია ემისიების მართვის მიდგომების შესახებ პროექტებისათვის, რომლებიც ხორციელდება ჰაერის ცუდი ხარისხის პირობებში
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო 1.2 ენერგიის კონსერვაცია (2007 წ.	ამ ნაწილში მოცემულია ინფორმაცია ენერგიის კონსერვაციის მიღებულ ტექნოლოგიაზე

სახელმძღვანელო	შინაარსი
აპრილი)	
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო 1.3 ჩამდინარე წყალი და წყლის ხარისხი (2007 წ. აპრილი)	ამ ნაწილში მოცემულია ჩამდინარე წყლის მართვის, წყლის კონსერვაციისა და ხელმეორედ გამოყენების მიღებული ტექნოლოგიების შესახებ ინფორმაცია
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოსდაცვითი, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო 1.4 წყლის კონსერვაცია (2007 წ. აპრილი)	წყლის კონსერვაციის პროგრამები და ზომები
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო 1.5 საშიში მასალების მართვა (2007 წ. აპრილი)	საშიში მასალების მართვა საშიში მასალების გაფრქვევის ან ავარიების თავიდან აცილების ან, სადაც თავიდან აცილება შეუძლებელია, ამგვარი უკონტროლო გაფრქვევისა და ავარიების მინიმიზების (მათ შორის – აფეთქება და ხანძარი) მიზნით ამ მასალების წარმოების, მოპყრობის, დასაწყობებისა და გამოყენების დროს
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო 1.6 ნარჩენების მართვა (2007 წ. აპრილი)	ნარჩენების მართვის ზოგადი პრინციპები, ასევე საშიშ ნარჩენებთან დაკავშირებული სპეციალური სახელმძღვანელო
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო 1.7 ხმაური (2007 წ. აპრილი)	ეხება ხმაურის ზემოქმედებას მონაკვეთის ფარგლებს გარეთ და მოიცავს პრევენციასა და კონტროლს, ხმაურის დონის სახელმძღვანელოს სხვადასხვა რეცეპტორისათვის, ასევე – მონიტორინგს
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოსდაცვითი, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო 1.8 დაბინძურებული მიწა (2007 წ. აპრილი)	საშიში მასალების, ნარჩენების ან ნავთობის, მათ შორის – ადამიანის მიერ ბუნებრივი წარმოშობის ნივთიერებების გავრცელებით გამოწვეული მიწის დაბინძურების მართვის მიდგომები
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო 3 საზოგადოების ჯანდაცვა და უსაფრთხოება (2007 წ. აპრილი)	ამ ნაწილში განხილულია საპროექტო საქმიანობები პროექტის ტრადიციული ფარგლების გარეთ, თუმცა ისინი მაინც უკავშირდება პროექტის განხორციელებას და მოიცავს: წყლის ხარისხსა და მისაწვდომობას, მოძრაობის უსაფრთხოებას, 3.5 საშიში მასალების ტრანსპორტირებას, 3.6 დაავადების თავიდან აცილებას, 3.7 საგანაგებო სიტუაციებისადმი მზაობასა და რეაგირებას
საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო	აქ მოცემულია დამატებითი სპეციალური სახელმძღვანელო საზოგადოების ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების ზემოქმედებების თავიდან აცილებისა და კონტროლის სფეროში. ეს

სახელმძღვანელო	შინაარსი
4, მშენებლობა და ექსპლუატაციიდან ამოღება (2007 წ. აპრილი)	ზემოქმედებები შეიძლება განხორციელდეს ახალი პროექტის შემუშავების დროს, პროექტის ბოლოს ან არსებული საპროექტო ინფრასტრუქტურის გაფართოების ან მოდიფიცირების შედეგად. გარემოსდაცვითი ნაწილი (4.1) ეხება საკითხებს, როგორიცაა ხმაური და ვიბრაცია, ნიადაგის ეროზია, ჰაერის ხარისხი, მყარი ნარჩენები, საშიში მასალები, ჩამდინარე წყლის ჩაღვრა და დაბინძურებული მიწა. საზოგადოებრივი ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების ნაწილი (4.3) მოიცავს საკითხებს, როგორიცაა მონაკვეთის საფრთხიანობა, დაავადების თავიდან აცილება და მომძაობის უსაფრთხოება

6.4 საერთაშორისო და რეგიონული კონვენციები

საერთაშორისო კონვენციების დანერგვა ხორციელდება ეროვნული კანონმდებლობის მეშვეობით და ამიტომ პირდაპირ არ გამოიყენება პროექტის მიმართ, რომელსაც ეკისრება მხოლოდ ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულების მოთხოვნების დაცვა.

პროექტის ფარგლებში განხილული იქნა შესაბამისი კონვენციების დებულებები, რომლებიც კონკრეტულად არ არის შემოფარგლული ნავთობისა და გაზის სფეროთი და ეხება მნიშვნელოვან გარემოსდაცვით საკითხებს პროექტის განვითარებისა და ESIA-ის მომზადების დროს. გადამწყვეტი იყო, რამდენად შეიცავდა ამგვარი კონვენცია შესაბამის სახელმძღვანელოს, მათ შორის პოტენციური შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრისა და საერთაშორისო პრაქტიკის დადგენისათვის.

ზოგიერთი უმნიშვნელოვანესი კონვენცია ჰაერის ხარისხისა და კლიმატის შეცვლის, ბიომრავალფეროვნებისა და ეკოლოგიისა და ჰაბიტატების დაცვის, კულტურული მემკვიდრეობის, საჯარო კონსულტაციებისა და ნარჩენების მართვის შესახებ მოცემულია ქვემოთ (იხ. ცხრილი 6-3), ასევე მოცემულია შენიშვნა მხოლოდ ინფორმაციული მიზნით, განახორციელა თუ არა საქართველომ ამ კონვენციის ხელმოწერა, მიერთება თუ რატიფიცირება².

ცხრილი 6-3: შესაბამისი საერთაშორისო და რეგიონული ხელშეკრულებები

სახელწოდება	სტატუსი საქართველოში
გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენცია (UNFCCC)	რატიფიცირებულია 1994 წ.
UNFCCC კიოტოს ოქმი	რატიფიცირებულია 1999 წ.
ოზონის შრის დამშლელი ნივთიერებების შესახებ მონრეალის	მიუერთდა 1996 წ.

² ხელმოწერა მიუთითებს ზოგად განზრახვაზე, რომ სახელმწიფო გახდეს კონვენციის მხარე; რატიფიცირება ან მიერთება იურიდიულად ავალდებულებს სახელმწიფოს განახორციელოს კონვენცია

სახელწოდება	სტატუსი საქართველოში
ოქმი (ასევე მისი ლონდონის, კოპენჰაგენის, მონრეალისა და პეკინის შესწორებები)	(შესწორებები 2000 და 2011 წ.წ.)
ვენის კონვენცია ოზონის შრის დაცვის შესახებ	მიუერთდა 1996 წ.
ჟენევის კონვენცია შორ მანძილზე ჰაერის ტრანსსასაზღვრო დაბინძურების შესახებ	მიუერთდა 1999 წ.
სტოკჰოლმის კონვენცია მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების შესახებ	რეტიფიცირებულია 2006წ.
რამსარის კონვენცია, რომელიც იცავს საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგის ტერიტორიებს	მიუერთდა 1997 წ.
რიოს კონვენცია ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ	მიუერთდა 1994 წ.
კონვენცია გადაშენების პირას მყოფი სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ (CITES)	რეტიფიცირებულია 1994 წ.
კონვენცია მიგრაციული სახეობების შესახებ	რეტიფიცირებულია 2000 წ.
პარიზის კონვენცია მსოფლიო კულტურული და ბუნების მემკვიდრეობის დაცვის შესახებ	მიუერთდა 1992 წ.
საერთაშორისო კონვენცია გაუდაბნოების წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ	რეტიფიცირებულია 1999 წ.
ბაზელის კონვენცია სახიფათო ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვასა და განთავსებაზე კონტროლის შესახებ	მიუერთდა 1999 წ.
აარჰუსის კონვენცია გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის და სამართლიანობის ხელმისაწვდომობის შესახებ	რეტიფიცირებულია 2000 წ.
ჟენევის კონვენცია სამუშაოზე მისაღები მინიმალური ასაკის შესახებ	რეტიფიცირებულია 1996 წ.
ILO სოციალური პოლიტიკის (ფუნდამენტური მიზნები და სტანდარტები) კონვენცია	რეტიფიცირებულია 1997 წ.
ადამიანების უფლებებისა და ფუნდამენტური თავისუფლებების დაცვის ევროპის კონვენცია	რეტიფიცირებულია 1999 წ.
ადამიანის უფლებათა უნივერსალური დეკლარაცია	რეტიფიცირებულია 1933 წ.
ჟენევის კონვენცია დასაქმების პოლიტიკის შესახებ	რეტიფიცირებულია 1993 წ.
კონვენცია იძულებითი შრომის შესახებ	რეტიფიცირებულია 1997 წ.
ანაზღაურებადი შვებულების შესახებ კონვენცია	რეტიფიცირებულია 1997 წ.
კონვენცია ასოციაციის თავისუფლებისა და ორგანიზაციების დაცვის შესახებ	რეტიფიცირებულია 1997 წ.
კონვენცია დასაქმების სააგენტოების შესახებ	რეტიფიცირებულია 1999 წ.
კონვენცია კოლექტიური მოლაპარაკებების ორგანიზაციისა და წარმათვის უფლებების შესახებ	რეტიფიცირებულია 1993 წ.

სახელწოდება	სტატუსი საქართველოში
კონვენცია თანაბარი ანაზღაურების შესახებ	რეტიფიცირებულია 1996 წ.
კონვენცია იძულებითი შრომის გაუქმების შესახებ	რეტიფიცირებულია 1996 წ.
კონვენცია შრომის და დასაქმების სფეროში დისკრიმინაციის შესახებ	რეტიფიცირებულია 1993 წ.
კონვენცია სოციალური პოლიტიკის (ფუნდამენტური მიზნები და სტანდარტები) შესახებ	რეტიფიცირებულია 1997 წ.
კონვენცია დასაქმების პოლიტიკის შესახებ	რეტიფიცირებულია 1993 წ.
კონვენცია მინიმალური ასაკის შესახებ	რეტიფიცირებულია 1996 წ.
კონვენცია ადამიანური რესურსების განვითარების შესახებ	რეტიფიცირებულია 1993 წ.
კონვენცია შრომითი ურთიერთობების (საჯარო სამსახურის)	რეტიფიცირებულია 2003 წ.
კონვენცია დასაქმების კერძო სააგენტოების შესახებ	რეტიფიცირებულია 2002 წ.
კონვენცია ბავშვის შრომის ყველაზე უარესი ფორმების შესახებ	რეტიფიცირებულია 2002 წ.

6.5 ეროვნული საკანონმდებლო და ადმინისტრაციული ჩარჩო

საქართველო იყოფა ცხრა რეგიონად, რომლებიც, თავისი მხრივ, დაყოფილია ადმინისტრაციულ რაიონებად. ასევე გამოყოფილია ორი ავტონომიური რესპუბლიკა (აჭარა და სეპარატისტული აფხაზეთი) და სეპარატისტული ახალგორის ავტონომიური ოლქი, რომლებიც შეიქმნა საბჭოთა პერიოდში. ცენტრალური ხელისუფლების ყველა ორგანო, გარდა კონსტიტუციური სასამართლოსა და ენერგეტიკის მარეგულირებელი ეროვნული კომისიისა, მდებარეობს თბილისში, საქართველოს დედაქალაქში. ადგილობრივი ადმინისტრაციული ორგანოები ახორციელებენ ძირითად ადმინისტრაციულ ფუნქციებს თითოეულ რაიონში.

გარემოსდაცვით და სოციალურ საკითხებზე პასუხისმგებლობა განაწილებულია სხვადასხვა სახელმწიფო სტრუქტურებს შორის. პროექტს განსაკუთრებით ეხება შემდეგი დაწესებულებები:

- ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, რომელიც პასუხისმგებელია მშენებლობის ნებართვების გაცემაზე
- გარემოს დაცვის სამინისტრო, რომელიც პასუხისმგებელია გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების გაცემასა და ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე
- ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, რომელიც პასუხისმგებელია წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიების, ტყით სარგებლობის ნებართვებისა და ხის ჭრის შესახებ ხელშეკრულებების დადებაზე
- კულტურის და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო, რომელიც პასუხისმგებელია არქეოლოგიური გათხრების ნებართვების გაცემასა და კულტურული მემკვიდრეობის საკითხებზე საექსპერტო დასკვნების გაცემაზე.

6.5.1 ეროვნული კანონმდებლობა და სანებართვო მოთხოვნები

ეროვნული კანონმდებლობა პირდაპირ არ ვრცელდება პროექტზე, ვინაიდან პროექტი ხელმძღვანელობს ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულებით – ამ უკანასკნელს კი უპირატესი იურიდიული ძალა აქვს ეროვნული კანონმდებლობის მოთხოვნებთან შედარებით. ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულების 12.1 მუხლის მიხედვით, პროექტის ფარგლებში გამოსაყენებელი გარემოსდაცვითი, ჯანდაცვის, უსაფრთხოებისა და სოციალური სტანდარტები და პრაქტიკა მოცემულია დანართში 4 და გამოყენებული იქნება განურჩევლად იმისა, ეწინააღმდეგება თუ არა ეროვნული კანონმდებლობით დადგენილ სტანდარტებსა და პრაქტიკას.

გარემოსდაცვითი სტანდარტები და პრაქტიკა, რაც აღწერილია ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულებასა და დანართში 4, არ მოიცავს ნორმატიულ ადმინისტრაციულ სტრუქტურას ან პროცედურებს (მათ შორის – ლიცენზირების, ნებართვების გაცემისა და დამტკიცების პროცედურებს) და ამ შემთხვევაში პროექტი იხელმძღვანელებს ეროვნული კანონმდებლობით. პროექტის ფარგლებში ასევე გამოყენებული იქნება ეროვნული კანონმდებლობა ბუნებრივ გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისა და შესაბამისი ნებართვების გაცემის შესახებ იმ ფარგლებში, რაც არ ეწინააღმდეგება ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულების მოთხოვნებსა და საპროექტო გარემოსდაცვით სტანდარტებს, რომლებიც განისაზღვრა ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულების მიხედვით.

6.5.2 გარემოზე ზემოქმედების შეფასება

გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისთვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნები და პროცედურები მოცემულია საქართველოს კანონში “გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ” (2007 – შესულია დამატებები) და „გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ“ - 2011.

2007 წ. კანონი ადგენს იმ საქმიანობის ჩამონათვალს, რომელიც ექვემდებარება ეკოლოგიური ექსპერტიზის ჩატარებას და მოიცავს ნავთობისა და გაზის მილსადენებს (თავი II, მუხლი 4, პარაგრაფი 1ე). კანონი მოითხოვს, რომ მილსადენის მშენებლებმა შეიმუშაონ და წარადგინონ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დოკუმენტი სხვა საბუთებთან ერთად, რაც ექვემდებარება სახელწიფო “ეკოლოგიური ექსპერტიზის” ჩატარებას. სახელმწიფო ექსპერტიზის დადებითი დასკვნის შემთხვევაში, გარემოს დაცვის სამინისტრო გასცემს ნებართვას. ეს წარმოადგენს მშენებლობის ნებართვის გაცემის აუცილებელ წინაპირობას (იხილეთ ქვემოთ).

6.5.3 სანებართვო მოთხოვნები

სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის გაფართოების პროექტი ასევე ვალდებულია, უზრუნველყოს გარკვეული ნებართვებისა და თანხმობების მიღება. ძირითადი ნებართვები და შესაბამისი ეროვნული კანონმდებლობა აღწერილია ქვემოთ (იხ. ცხრილი 6-4). კანონი “ლიცენზირებისა და ნებართვების შესახებ” არეგულირებს ყველა საჭირო ნებართვისა და თანხმობის გაცემის საკითხებს. განაცხადისადმი არსებული მოთხოვნების დაკმაყოფილების შემთხვევაში, ნებისმიერი ნებართვა გაიცემა განცხადების წარდგენიდან 30 დღეში.

მშენებლობის ნებართვა

კანონი “ლიცენზირებისა და ნებართვების შესახებ” ადგენს ნებართვების გაცემის, ცვლილებისა და გაუქმების წესებს. სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის გაფართოების პროექტი განხორციელებისთვის საჭიროა მშენებლობის ნებართვის

მიღება. პასუხისმგებელი ორგანო (ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო)
 ვალდებულია, მიიღოს შემდეგი თანხმობები მშენებლობის ნებართვის გაცემამდე:

- გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ გაცემული გეოლოგიური დასკვნა
- კულტურული მემკვიდრეობის ეროვნული სააგენტოს მიერ გაცემული კულტურული მემკვიდრეობისგან გაწმენდის ცნობა
- ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დამტკიცება (ეკოლოგიური ექსპერტიზა) გარემოს დაცვის სამინისტროს მიერ
- საინჟინრო პროექტის დამტკიცება ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ
- პროექტის მიერ მიწაზე უფლების რეგისტრაცია.

ეკოლოგიური შეფასების დასკვნა (ე.ი. EIA საექსპერტო შემოწმება გარემოს დაცვის სამინისტროს მიერ) წარმოადგენს სამშენებლო ნებართვის ნაწილს და მისი რეკომენდაციები შესასრულებლად სავალდებულოა მშენებლობის განმახორციელებლისათვის.

ცხრილი 6-4: ნებართვების რეესტრი

საქმიანობა, რომელიც საჭიროებს ნებართვას	ნებართვის სახელწოდება	გამცემი ორგანო	საგანაცხადო მოთხოვნები	პროექტის ფაზა	გამოსაყენებელი კანონი
სამშენებლო საქმიანობა	მშენებლობის ნებართვა	ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	გეოლოგიური დასკვნა; კულტურული მემკვიდრეობის ობიექტებისგან გაწმენდა; ადგილობრივი დამოუკიდებელი ექსპერტიზის დასკვნა საბოლოო პროექტის თაობაზე; ESIA დამტკიცება; საბოლოო პროექტი; მიწაზე უფლება	წინასამშენებლო	კანონი #1775 “ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ”; მთავრობის დადგენილება #57 “სამშენებლო ნებართვის გაცემის ვადებისა და პირობების შესახებ”
სამშენებლო საქმიანობა	ESIA დამტკიცება	გარემოს დაცვის სამინისტრო	ფონური შესწავლის დამტკიცება; საჯარო გავრცელება; ESIA საბოლოო ვერსიის ჩამოყალიბება საზოგადოების შენიშვნების გათვალისწინებით	წინასამშენებლო	კანონი #519 “გარემოს დაცვის შესახებ”; კანონი #5603 “ეკოლოგიური ექსპერტიზის შესახებ”; გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანება #515 “ეკოლოგიური ექსპერტიზის წარმოების წესების შესახებ”

სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის გაფართოების პროექტი, საქართველო
 ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასება
 საბოლოო ანგარიში

საქმიანობა, რომელიც საჭიროებს ნებართვას	ნებართვის სახელწოდება	გამცემი ორგანო	საგანაცხადო მოთხოვნები	პროექტის ფაზა	გამოსაყენებელი კანონი
სამშენებლო საქმიანობა	კულტურული მემკვიდრეობისგან გაწმენდა	კულტურული მემკვიდრეობის ეროვნული სააგენტო	კამერალური კვლევა; არქეოლოგიური კვლევა; ძეგლთა კვლევა; საჭიროების შემთხვევაში არქეოლოგიური გათხრები; კულტურულ მემკვიდრეობაზე ზემოქმედების ანგარიში	წინასამშენებლო	კანონი #4708 “კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ”
სამშენებლო საქმიანობა	ვიზუალური გეოლოგიურ-საინჟინრო დასკვნა	გარემოს ეროვნული სააგენტო	მშენებლობის ადგილების რუკები	წინასამშენებლო	მთავრობის დადგენილება #57 “სამშენებლო ნებართვის გაცემის ვადებისა და პირობების შესახებ”; გარემოს დაცვის მინისტრის ბრძანება #7
სამშენებლო საქმიანობა	წიაღისეულის შესახებ დასკვნა	გარემოს ეროვნული სააგენტო	სამშენებლო უბნების რუკები	წინასამშენებლო	გარემოს დაცვის მინისტრის ბრძანება #7
სამშენებლო საქმიანობა	ადგილობრივი დამოუკიდებელი ექსპერტიზის დასკვნა საბოლოო პროექტის თაობაზე	უნდა შეირჩეს	საბოლოო პროექტი და საექსპერტო მომსახურების ანაზღაურება	წინასამშენებლო	მთავრობის დადგენილება #57 “სამშენებლო ნებართვის გაცემის ვადებისა და პირობების შესახებ”
სახელმწიფო სატყეო ფონდში ხეების ჭრა სამშენებლო დერეფნისა და მუდმივი ინფრასტრუქტურისათვის	ტყით სარგებლობის ხელშეკრულება	ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო	განმცხადებლისა და ადგილობრივი სატყეო მეურნეობის კვლევა ტერიტორიაზე შესვლამდე, განმცხადებლის მიერ ტყის დეტალური ინვენტარიზაციის ანგარიში	სამშენებლო	კანონი #2124 “საქართველოს სატყეო კოდექსის შესახებ”; საქართველოს მთავრობის დადგენილება #242 “ტყით სარგებლობის წესების დამტკიცების შესახებ”; საქართველოს მთავრობის დადგენილება # 132 “ტყით სარგებლობის ლიცენზიის გაცემის პირობებისა და წესების მოწესრიგების დამტკიცების შესახებ”

სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის გაფართოების პროექტი, საქართველო
 ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასება
 საბოლოო ანგარიში

საქმიანობა, რომელიც საჭიროებს ნებართვას	ნებართვის სახელწოდება	გამცემი ორგანო	საგანაცხადო მოთხოვნები	პროექტის ფაზა	გამოსაყენებელი კანონი
სახელმწიფო სატყეო ფონდში ხეების ჭრა დროებითი ინფრასტრუქტურისათვის	ტყით სარგებლობის ხელშეკრულება	ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო	განმცხადებლისა და ადგილობრივი სატყეო მეურნეობი კვლევა ტერიტორიაზე შესვლამდე, განმცხადებლის მიერ ტყის დეტალური ინვენტარიზაციის ანგარიში	სამშენებლო	მთავრობის დადგენილება #242 “ტყით სარგებლობის წესების დამტკიცების შესახებ”; სატყეო დეპარტამენტის უფროსის ბრძანება #10/61
კარიერებიდან სამშენებლო მასალების მოპოვება	წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზია	ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო	მოპოვების პროექტი და წიაღისეულის ანაზღაურება აუქციონის გარეშე სამართლიანი საბაზრო განაკვეთით	სამშენებლო	საქართველოს მთავრობის დადგენილება #136 – 2005 წ. 11 აგვისტო; კანონი #946 “ეროვნული რესურსების გამოყენების ტარიფის შესახებ”
გრუნტის წყალაღება	წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზია	ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო	მოპოვების პროექტი და წიაღისეულის შესყიდვა აუქციონის გარეშე რეალური საბაზრო ფასით	სამშენებლო	საქართველოს მთავრობის დადგენილება #136 – 2005 წ. 11 აგვისტო; კანონი #946 “ეროვნული რესურსების გამოყენების ტარიფის შესახებ”
წყალაღება მდინარიდან, ტბიდან	ზედაპირული წყალაღების დამტკიცება	გარემოს დაცვის სამინისტრო	ზედაპირული წყალაღების პროექტი	სამშენებლო	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანება #745; გარემოს დაცვის მინისტრის ბრძანება #16
მდინარეში, ტბაში დამუშავებული საკანალიზაციო, ჰიდრო-ტესტირების წყლისა და სხვ. ჩაშვება მდინარეში, ტბაში	თხევადი მასალის ჩაშვების ნებართვა ზედაპირული წყლის ობიექტში	გარემოს დაცვის სამინისტრო	ტექნიკური ინვენტარიზაციის ანგარიში და ჩადვრის ლიმიტების პროექტი	სამშენებლო	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანება #745; გარემოს დაცვის მინისტრის ბრძანება #16

სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის გაფართოების პროექტი, საქართველო
 ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასება
 საბოლოო ანგარიში

საქმიანობა, რომელიც საჭიროებს ნებართვას	ნებართვის სახელწოდება	გამცემი ორგანო	საგანაცხადო მოთხოვნები	პროექტის ფაზა	გამოსაყენებელი კანონი
გამონაბოლქვი სტაციონარული წყაროებიდან	ჰაერში ემისიის ლიმიტის დამტკიცება	გარემოს დაცვის სამინისტრო	ტექნიკური ინვენტარიზაციის ანგარიში და ემისიის ლიმიტების პროექტი	სამშენებლო	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანება #745; გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანება #667; კანონი “ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ”
აირის გაჟონვის ან ემისიის შემთხვევაში საგანგებო სიტუაციაზე რეაგირების ზომები	საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის დამტკიცება	საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია, ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო	საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა	ექსპლუატაცია	კანონი #4922 “მოსახლეობისა და ტერიტორიის დაცვის შესახებ”; საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანება #415
ორმხრივი რადიოს, რადიო სადგურების გამოყენება და სხვ.	რადიო სიხშირეების გამოყოფა	საქართველოს კომუნიკაციები ს ეროვნული კომისია	აღჭურვილობის აღწერა და დაფარვის ზონა	წინასამ-შენებლო/სამშენებლო	კანონი #1514 “ელექტროკომუნიკაციების შესახებ”; კანონი #1775 “ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ”; ტელეკომუნიკაციების საერთაშორისო კავშირის წესები, თავი 5; ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი
მისასვლელი გზების მშენებლობა ან გაუმჯობესება	მშენებლობის ან გაუმჯობესების საქმიანობის დამტკიცება	ინფრასტრუქტურის სამინისტრო და ადგილობრივი მუნიციპალიტეტი	მშენებლობის ან გაუმჯობესების პროექტი	წინასამ-შენებლო / სამშენებლო	მთავრობის დადგენილება #57 “სამშენებლო ნებართვების გაცემის ვადებისა და პირობების შესახებ”

სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის გაფართოების პროექტი, საქართველო
 ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასება
 საბოლოო ანგარიში

საქმიანობა, რომელიც საჭიროებს ნებართვას	ნებართვის სახელწოდება	გამცემი ორგანო	საგანაცხადო მოთხოვნები	პროექტის ფაზა	გამოსაყენებელი კანონი
დიდი ზომის და მძიმე წონის ტვირთის ტრანსპორტირება	ტრანსპორტირების ნებართვა	შინაგან საქმეთა სამინისტრო (შსს)	დაცვის პოლიციასთან ხელშეკრულება საესკორტო მომსახურების შესახებ, შპს "საქართველოს რკინიგზის" ნებართვა რკინიგზის გადაკვეთებთან დაკავშირებით, პოტენციური მარშრუტები და სატრანსპორტო საშუალებებისა და აღჭურვილობის ჩამონათვალი	წინასამ-შენებლო / სამშენებლო	შინაგან საქმეთა მინისტრისა და ეკონომიკური განვითარების მინისტრის ერთობლივი ბრძანება #956/1-1/746; კანონი #700 "საგზაო ტრანსპორტის შესახებ"; კანონი "საგზაო მოძრაობის შესახებ"
ნაყარი გრუნტის განთავსება	ნაყარი გრუნტის განთავსების ნებართვა	გარემოს დაცვის სამინისტრო	უბნის და ნაყარი გრუნტის აღწერები	სამშენებლო	კანონი "წიადაგის ქვედა ფენის შესახებ", 8 მაისი 2012წ.
საქონლის იმპორტი	განბაჟება	ფინანსთა სამინისტრო	წარმოშობის სერთიფიკატი და აღწერა	ყველა	საქართველოს საბაჟო კოდექსი; საქართველოს მთავრობის დადგენილება #420
ასაფეთქებელი ნივთიერების იმპორტი	ასაფეთქებელი ნივთიერების იმპორტის ნებართვა	შსს	წარმოშობის სერთიფიკატი და აღწერა, მიზნები, ხანგრძლივობა	სამშენებლო	საქართველოს საბაჟო კოდექსი; საქართველოს მთავრობის დადგენილება #420; კანონი #2911 "ტექნიკური საფრთხის კონტროლის შესახებ"; ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის ბრძანება #1-1/250

სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის გაფართოების პროექტი, საქართველო
 ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასება
 საბოლოო ანგარიში

საქმიანობა, რომელიც საჭიროებს ნებართვას	ნებართვის სახელწოდება	გამცემი ორგანო	საგანაცხადო მოთხოვნები	პროექტის ფაზა	გამოსაყენებელი კანონი
ასეფეთქებელი ნივთიერების გამოყენება	ასეფეთქებელი ნივთიერების გამოყენების ნებართვა	გარემოს დაცვის სამინისტრო	აღწერა, შენახვისა და ტრანსპორტირების დეტალები, სამუშაოების მოცულობა	სამშენებლო	საქართველოს საბაჟო კოდექსი; საქართველოს მთავრობის დადგენილება #420; კანონი #2911 “ტექნიკური საფრთხის კონტროლის შესახებ”; ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის ბრძანება #1-1/250
რადიოაქტიური მასალების იმპორტი	რადიოაქტიური მასალების იმპორტის ნებართვა	საგანგებო სიტუაციების დეპარტამენტი (შსს/გარემოს დაცვის სამინისტრო)	წარმოშობის სერთიფიკატი და აღწერა, მიზნები, ხანგრძლივობა	სამშენებლო	კანონი #1674 “ბირთვული და რადიოაქტიური უსაფრთხოების შესახებ”; დადგენილება #135 “ბირთვული და რადიოაქტიური საქმიანობის ნებართვის გაცემის პირობებისა და წესების დამტკიცების შესახებ”; კანონი “ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ”
რადიოაქტიური მასალების გამოყენება	რადიოაქტიური მასალების გამოყენების ნებართვა	გარემოს დაცვის სამინისტრო	აღწერა, შენახვისა და ტრანსპორტირების დეტალები, სამუშაოების მოცულობა	სამშენებლო	კანონი #1674 “ბირთვული და რადიოაქტიური უსაფრთხოების შესახებ”; შრომის, ჯანდაცვისა და სოციალური საკითხების მინისტრის ბრძანება #42/ნ “რადიოაქტიური მასალებისა და იონიზირებული რადიაციის სხვა წყაროებთან მოპყრობის საბაზისო წესების დამტკიცების შესახებ”

6.6 პროექტის გარემოს დაცვის სტანდარტები

თავში 6.3 მოცემული სახელმძღვანელოების განხილვის შედეგად პროექტის ფარგლებში შემუშავდა შემდეგი სტანდარტები ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან ხელშეკრულების მოთხოვნების შესაბამისად:

- ჩაღვრის სტანდარტები ჩამოთვლილია შემდეგ ცხრილებში:
 - ცხრილი 6-5 სანიტარული ჩამდინარე წყალი
 - ცხრილი 6-6 საწარმოო ჩამდინარე წყალი (მოიცავს გამოყენებულ და ჰიდროტესტირების წყალს)
 - ცხრილი 6-7 – ატმოსფერული წყლის ხარისხი. ეს სტანდარტები განხილულია თავში 7 და მათი გამოყენება დამოკიდებულია ფონური კვლევის შედეგებზე
 - ცხრილი 6-8 (და დამხმარე ტექსტი) – ხმაური
 - ცხრილი 6-9 - ვიბრაცია
 - ცხრილი 6-10 - ემისიების ჰაერში
 - ცხრილი 6-11 - გარემო ჰაერის ხარისხი
 - ქვეთავი 6.6.4 - ალდგენა.

მსოფლიო ბანკის, ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციისა და ევროკავშირის/ გაერთიანებული სამეფოს სტანდარტებით ასევე დადგენილია ზოგიერთი საპროექტო და სხვა შემარბილებელი ღონისძიებები ზემოქმედებების მინიმიზაციის მიზნით. ისინი ასევე იქნა განხილული და საჭიროების მიხედვით გამოყენებული. იხილეთ თავი 10 და ESMMP-ის დანართი D.

6.6.1 სანიტარული წყლების ჩაშვების პროექტით დადგენილი სტანდარტები

წინამდებარე სტანდარტები გამოიყენება ზედაპირულ მდინარეებში დამუშავებული სანიტარული ჩაშვების წერტილებში.

ცხრილი 6-5: სანიტარული ჩამდინარე წყლების ჩაღვრის შემოთავაზებული საპროექტო სტანდარტები

პარამეტრი	პროექტის სტანდარტი
pH	6-9
ჟანგბადის ბიოლოგიური მოთხოვნა (BOD) (5) (მგ/ლ)	25
ჟანგბადის ქიმიური მოთხოვნა (COD) (მგ/ლ)	125
სულ აზოტი (მგ/ლ)	10*
სულ ფოსფორი (მგ/ლ)	2*
ნავთობი და ცხიმი (მგ/ლ)	10
სულ შეწონილი ნაწილაკები (TSS) (მგ/ლ)	35
კოლიფორმის ბაქტერია (ყველაზე სავარაუდო რაოდენობა)/100 მლ	400
ტემპერატურა	არ უნდა აღინიშნოს გარემო ტემპერატურის 3°C-ზე მეტად მომატება მეცნიერულად დადგენილი შერევის ზონის კიდეზე

წყარო: საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის “გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების საკითხების ზოგადი სახელმძღვანელო”, 2007: გარემოს დაცვა, ნაწილი 1.3; წყარო: ევროკავშირის საქალაქო ჩამდინარე წყლების გადამუშავების დირექტივა (1991) და გაერთიანებული სამეფოს საქალაქო ჩამდინარე წყლის გადამუშავების წესები (1995)

* ფოსფორის სტანდარტი გამოყენებული იქნება რისკის შეფასების შედეგებზე დაყრდნობით, იმის განსაზღვრად, არის თუ არა მიმდები გარემო სენსიტიური ათროფიკაციის მიმართ და არის თუ არა კრიტიკული ზღვრების გადაჭარბება შესაძლებელი

სანიტარული ჩამდინარე წყლების ნიადაგში ჩაშვების დეტალები იხილეთ ქვეთავში 6.6.2.

6.6.2 საწარმოო ჩამდინარე წყლის ჩაშვების პროექტით დადგენილი სტანდარტები

საწარმოო ჩამდინარე წყალი გულისხმობს ნებისმიერ კონტროლირებად ჩაღვრას, რაც მოიცავს ტექნოლოგიური პროცესის, საწარმოო, ჰიდროტესტირებისა და მართულ სანიაღვრე ჩამონადენს. ეს სტანდარტები გამოყენებული უნდა იქნას ზედაპირულ მდინარეებში საწარმოო ჩამდინარე წყლის ჩაშვების წერტილში.

ცხრილი 6-6: შემოთავაზებული SCPX პროექტის საწარმოო ჩამდინარე წყლის ჩაშვების სტანდარტები (მოიცავს ტექნოლოგიური პროცესის და ჰიდროტესტირების წყალს)

პარამეტრი	შემოთავაზებული საპროექტო სტანდარტი
pH	6-9
ჟანგბადის ბიოლოგიური მოთხოვნა (BOD) (5) (მგ/ლ)	25
ჟანგბადის ქიმიური მოთხოვნა (COD) (მგ/ლ)	125
ნავთობი და ცხიმი (მგ/ლ)	10
სულ ნახშირწყალბადის შემცველობა (მგ/ლ)	10
ფენოლები (მგ/ლ)	0.5
სულ შეწონილი ნაწილაკები (TSS) (მგ/ლ)	35
სულფიდები (მგ/ლ)	1
ქლორიდები (მგ/ლ)	600 მგ/ლ (საშუალოდ), 1200 მგ/ლ (მაქსიმუმში) ან სიმლაშის შეცვლა არა უმეტეს 5%
ტემპერატურა	ფარგლები მაქსიმალურად დაბალი უნდა იყოს და ასახავდეს მიმდები წყლის ხარისხს. მიმდები წყლის ტემპერატურის ცვლილება დაიშვება არა უმეტეს 1°C-სა, ჩაშვების ტემპერატურის ზედა ზღვარია 40°C
მძიმე ლითონები (სულ) (მგ/ლ)	5

წყარო: საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის გარემოსდაცვითი, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო სახმელეთო ნავთობისა და გაზის განვითარებისათვის (2007 წ. აპრილი); გაერთიანებული სამეფოს ნავთობგადამამუშავებელი სექტორის სახელმძღვანელო შენიშვნა EPR 1.02

ჩაშვება ხმელეთზე

ჭები გამოყენებული იქნება მხოლოდ დამუშავებული სანიტარული, წვიმის ან შესაძლო ჰიდროტესტირებისთვის საჭირო წყლის ჩაღვრისათვის. პოტენციური ზემოქმედებები ნიადაგზე, მიწისქვეშა წყალსა და ზედაპირულ წყალზე შეფასდება ყველა სიტუაციისათვის, სადაც ნაკადი დაიღვრება ხმელეთზე. ჭებისათვის გამოყენებული

იქნება ქვემოთ მოცემული სტანდარტები (იხ. ცხრილი 6-5 და ცხრილი 6-6), როდესაც ნაკადი მიაღწევს წყალმდე. უზრუნველყოფილი იქნება, რომ ჩადვრას მხოლოდ უმნიშვნელო ზემოქმედება ექნება წყლის რესურსებზე, რის დასადასტურებლადაც განხორციელდება ორფაზიანი შემოწმება:

- პირველ ეტაპზე მოხდება, იმ ნიადაგის ფიზიკური შესაძლებლობის (ტევადობის) შესწავლა, სადაც მოხდება ჩამდინარე წყლის ჩაშვება. ამოითხრება საცდელი ორმოები და ჩატარდება ზედაპირული შრის ფილტრაციის ტესტი, რათა დადგინდეს მისი მახასიათებლები (ფოროვანი თუ დაბზარული), ჩამდინარე წყლის ნაკადის განთავსების შესაძლებლობის თვალსაზრისით
- მეორე ეტაპზე განხორციელდება რისკების შეფასება გრუნტის წყლის უახლოეს წყაროზე პოტენციური ზემოქმედებების შესაფასებლად. გამოყენებული იქნება ანალიზური ხსნარების კვლევის მიდგომა, რომელიც მსგავსია გაერთიანებული სამეფოს გარემოსდაცვითი სააგენტოს მიერ რეკომენდირებული მეთოდებისა (მოცემულია თავში 6.6.4).

6.6.3 ზედაპირული წყლის ხარისხის პროექტით დადგენილი სტანდარტები

სტანდარტები შერჩეული იქნება მიმდები წყლის ობიექტის ტიპზე დაყრდნობით.

ცხრილი 6-7: შემოთავაზებული SCPX პროექტის ზედაპირული წყლის ხარისხის სტანდარტები

პარამეტრი	ერთეული	EQS სალმონიდური წყლისთვის	EQS ციპრინიდური წყლისთვის
pH		6-9	6-9
BOD (5)	მგ/ლ	≤ 3	≤ 6
სულ ნახშირწყალბადის შემცველობა		წყალში არ უნდა იყოს ნავთობპროდუქტები იმ რაოდენობით, რომ: - წყლის ზედაპირზე ან საფარი მდინარეების და ტბების კალაპოტზე - მისცეს თევზს ნახშირწყალბადის გარჩევადი გემო - მავნე ზემოქმედება მოახდინოს თევზზე	
ფენოლები		არ უნდა იყოს იმ კონცენტრაციით, რომ უარყოფითი ზემოქმედება მოახდინოს თევზის გემოზე	
სულ შეწონილი ნაწილაკები (TSS)*	მგ/ლ	≤ 25	≤ 25
ნიტრიტები (მგ/ლ NO ₂)	მგ/ლ	≤ 0.01	≤ 0.03
გახსნილი Cu წყლის ნაგულისხმევი სიხისტით 100მგ/ლ CaCO ₃	მგ/ლ	≤ 0.04	≤ 0.04
Zn მგ/ლ (წყლის ნაგულისხმევი სიხისტით 100მგ/ლ CaCO ₃)	მგ/ლ	≤ 0.3	≤ 1.0
გახსნილი ჟანგბადი (მგ/ლ O ₂)	მგ/ლ	დროის 50% ≥ 9, დროის 100% ≥ 7	დროის 50% ≥ 8, დროის 100% ≥ 5
არაიონიზებული ამონიუმი მგ/ლ NH ₃	მგ/ლ	≤ 0.005	≤ 0.005
სულ ამონიუმი (მგ/ლ NH ₄)	მგ/ლ	≤ 0.04	≤ 0.2
სულ ნარჩენი ქლორი (მგ/ლ HOCl)	მგ/ლ	≤ 0.005	≤ 0.005

*გამონაკლისები შესაძლებელია, მაგალითად, უჩვეულო ამინდის ან ბუნებრივი განოყიერების პირობებში.

შენიშვნა: თუ პროექტის დაწყებამდე წყლის ხარისხის არსებული დონე ზემოთ განსაზღვრულ სტანდარტებს აღემატება (და ეს არა-საპროექტო ემისიების წყაროებითაა განპირობებული), პროექტი ვერ შეძლებს ამ სტანდარტების დაკმაყოფილებას, რადგან გამომწვევი ფაქტორები პროექტის კონტროლს არ ექვემდებარება. ამ შემთხვევაში პროექტი გაითვალისწინებს წყლის ხარისხის დონეს და ფაქტორებს, რომლებიც წყლის ხარისხის გაუარესებას იწვევს და რამდენადაც ეს შესაძლებელია ეცდება შეამციროს პროექტის მიერ წყლის დაბინძურების ზრდის წვლილი. თუმცა ამავე დროს პროექტი უნდა შეესაბამებოდეს ზემოთ განსაზღვრულ სტანდარტებს (იხ. ცხრილი 6-5 და ცხრილი 6-6).

წყარო: ევროკავშირის მტკნარი წყლის თევზის დირექტივები (2006/44/EC) სალმონიდური წყლები - წყლები, სადაც ისეთი სახეობის თევზი ბინადრობს, როგორიცაა ორაგული, კალმახი, ხარიუსი, ქაშაყი. ციპრინიდული წყლები - წყლები, სადაც კობრისებრნი ბინადრობენ ან ისეთი სახეობები, როგორიცაა, მაგ., ქარიყლაპია, ქორჭილა და გველთევზა. სტანდარტები გამოყენებული იქნება სიტუაციიდან გამომდინარე (დამოკიდებულია ზედაპირული წყლის ობიექტში არსებული სახეობების გავრცელების დიაპაზონზე).

6.6.4 პროექტის აღდგენის სტანდარტები

პროექტი გამოიყენებს რისკების შეფასების მიდგომას დაბინძურების მიწის მართვის დროს ნიადაგის, ზედაპირული ან მიწისქვეშა წყლის დაბინძურების პოტენციური ზემოქმედების შესაფასებლად ადგილობრივ რეცეპტორებზე. ეს შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს გაერთიანებული სამეფოს გარემოსდაცვითი სააგენტოს მიდგომას, რომელიც განსაზღვრულია:

- დაბინძურებული მიწის მართვის სამოდელო პროცედურებით (CR11) (გარემოსდაცვით სააგენტო, 2004)
- “აღდგენის სამიზნე მეთოდოლოგიით: მიწის დაბინძურების ჰიდროგეოლოგიური რისკის შეფასება” (გარემოსდაცვით სააგენტო, 2006).

ზემოთქმული ეფუძნება წყარო-გავრცელების გზა-რეცეპტორის პრინციპს, რომლის მიხედვითაც უნდა დადგინდეს კავშირი დამაბინძურებელსა და რეცეპტორს შორის და სავარაუდოდ ზემოქმედება განხორციელდება ჯანმრთელობაზე თუ გარემოზე. მიდგომა არ აღგენს გაწმენდის სტანდარტებს, ვინაიდან ეს უკანასკნელი დამოკიდებულია მიწის/წყლით სარგებლობასა და პოტენციური რეცეპტორებისაკენ მარშრუტის არსებობაზე.

ეს მეთოდი რისკის შეფასების ეტაპობრივ მიდგომას იყენებს, სადაც პირველ ეტაპზე განისაზღვრება შემდგომი, უფრო დეტალური ანალიზის საჭიროება და რისკის შეფასების შემდგომ ეტაპებზე ხდება მონაცემთა მოთხოვნების მეტი დეტალიზაცია და იზრდება ანალიზის სიღრმე, ასევე იზრდება ზემოქმედების პროგნოზის სანდოობა.

თუ რისკის შეფასება გვიჩვენებს, რომ ადამიანის ჯანმრთელობის ან გარემოს დაზიანების რისკი არსებობს, შემუშავდება აღდგენის გეგმა. გეგმა შეიძლება გულისხმობდეს აღდგენის სამიზნეების განსაზღვრას სხვადასხვა საინფორმაციო წყაროზე დაყრდნობით, როგორიცაა, მაგალითად, ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის სახელმძღვანელო პრინციპები, ევროკავშირისა და გაერთიანებული სამეფოს სტანდარტები და სახელმძღვანელო პრინციპები, ან სხვა შესაბამისი ეროვნული სტანდარტები და სახელმძღვანელო პრინციპები.

6.6.5 გარემო ხმაურის პროექტით დადგენილი სტანდარტები

ხმაურის მუდმივი წყაროები

ქვემოთ მოცემული სტანდარტები ეხება მუდმივი ინფრასტრუქტურის ხმაურის ემისიებს (CSG1, CSG2 და PRMS) ნორმალური ექსპლუატაციის პირობებში. მუდმივი ინფრასტრუქტურის ხმაური არ უნდა აღემატებოდეს ქვემოთ მოცემულ ცხრილში აღნიშნულ ხმაურის დონეებს, რომლებიც გაზომილი იქნა უახლოეს საცხოვრებელ რეცეპტორთან.

ცხრილი 6-8: შემოთავაზებული SCPX პროექტის ხმაურის სახელმძღვანელო (მუდმივი ხმაური)

ხმაურის ლიმიტი ¹ (რეცეპტორებზე)	დბ(L _{Aeq})
ღია სივრცის დონე (L _{Ar,Tr}) ² დღის საათები (07:00–23:00)	50
ღია სივრცის დონე (L _{Ar,Tr}) ^{2,3} ღამის საათები (23:00–07:00)	42
სადინებლების ფასადი (L _{Amax, fast}) ღამით (23:00–07:00)	60
ღია სივრცის დონე (L _{Ar,Tr}) არ უნდა აღემატებოდეს ფონურ ხმაურს 3 დბ-ზე მეტად, სადაც ფონური ხმაური აჭარბებს აბსოლუტურ ლიმიტს	

¹ ეს ლიმიტები არ მოქმედებს საგანგებო სიტუაციებში ან გაუთვალისწინებელი გარემოებების დროს

² L_{Ar,Tr} = ღია სივრცის დონე, მონაკვეთის ხმაურს დამატებული მხოლოდ ტონალური კორექცია

³ გაერთიანებული სამეფოს სახელმძღვანელოთი ეს განისაზღვრება, როგორც ფასადური ხმაური 45დბ(A), რათა შენარჩუნებული იქნას ღია სივრცეზე გათვლილი მაჩვენებლები წყარო: საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სახელმძღვანელო, 2007: გარემოსდაცვითი 1.7; გაერთიანებული სამეფო; IPPC H3 (ნაწილი 1 და ნაწილი 2) ჰორიზონტალური მართვის შესახებ შენიშვნა (2002 და 2004).

ნახევრად მუდმივი ხმაურის წყაროები

ზემოთ მოცემული სტანდარტები (იხ. ცხრილი 6-8) გამოიყენება მუდმივი საპროექტო ინფრასტრუქტურისათვის და არა სამშენებლო საქმიანობისათვის. პროექტმა ნებაყოფლობით მიიღო გადაწყვეტილება, მიაღწიოს ამ სტანდარტებს სამშენებლო ბანაკებში, რომლებიც, თუმცაღა დროებითი ინფრასტრუქტურაა, მაგრამ შეიძლება წარმოქმნას ხმაური მათი გამოყენების მთელი პერიოდის მანძილზე. მაგ., ენერგოგენერაციის მოწყობილობები სულ იქნება ჩართული ბანაკის გამოყენების მანძილზე. ზემოთ მოყვანილი ხმაურის სტანდარტები გამოყენებული იქნება სენსიტიურ რეცეპტორებზე სამშენებლო ბანაკების სიახლოვეს. ეს სტანდარტები არ ეხება სხვა სამშენებლო საქმიანობას.

დროებითი ხმაურის წყაროები

მშენებლობის დროს ხმაურის ემისია შეფასდება BS5228-1 (2009), E3.3. სანიმუშო მეთოდი 2: 5დბ(A) ცვლილება მიხედვით. როგორც ამ მეთოდითაა განსაზღვრული, ხმაურის

გამომწვევი სამშენებლო სამუშაოების დროს, რომლის ხანგრძლივობაცაა ერთი თვე ან მეტი, გამოყენებული იქნება ხმაურის შემდეგი სტანდარტები.

მშენებლობის შედეგად წარმოქმნილი ხმაურის დონეებით წინასამშენებლო გარემო ხმაურის დონე შეიძლება გაიზარდოს არა უმეტეს 5dB-ით, და ამასთან არ უნდა გადააჭარბოს მხოლოდ სამშენებლო საქმიანობიდან წარმოქმნილი ხმაურის ზღვრულ მნიშვნელობებს: 65 dB, 55 dB და 45 dB L_{Aeq} პერიოდი, დღის, საღამოსა და ღამის პერიოდებში, შესაბამისად

სამშენებლო უბანზე ხმაურის წარმომქმნელი ხანმოკლე საქმიანობისათვის, რომლის ხანგრძლივობაც ერთ თვემდეა, მაგ., აზოტით ვენტილაცია, ზემოთ მოყვანილი სტანდარტები დაკმაყოფილებული იქნება, სადაც შესაძლებელია, მიუხედავად იმისა არის თუ არა ეს მკაცრად აუცილებელი. მიუხედავად ამისა, თუ ხმაურის დონე სავარაუდოდ გადააჭარბებს ამ მაჩვენებლებს, უნდა განხორციელდეს რისკების შეფასება მოსალოდნელი ხმაურის დონისა და იმ პერიოდის დასადგენად, რომლის მანძილზეც ეს მაჩვენებლები გადააჭარბებული იქნება და უნდა შემუშავდეს შემარბილებელი ღონისძიებები, რათა ხმაური შენარჩუნდეს რაც შეიძლება დაბალ დონეზე – რამდენადაც ეს განხორციელებადია.

6.6.6 ვიბრაციის პროექტით დადგენილი სტანდარტები

ცხრილი 6-9: ვიბრაციის საპროექტო სტანდარტები

სტანდარტი	რეცეპტორი	ვიბრაციის ლიმიტი mms^{-1} (ppv)
ბრიტანული სტანდარტი 5228, 2009 პრაქტიკის კოდექსი ხმაურისა და ვიბრაციის კონტროლისათვის სამშენებლო და ღია ადგილებში – ნაწილი 2: ვიბრაცია	ადამიანები შენობებში	$1.0 mms^{-1}$ სავარაუდოდ, ვიბრაციის ეს დონე საცხოვრებელ გარემოში გამოიწვევს უკმაყოფილებას, მაგრამ შეიძლება მოთმენილი იქნას წინასწარი გაფრთხილებისა და ახსნა-განმარტების შემთხვევაში $10 mms^{-1}$ ვიბრაციის ეს დონე სავარაუდოდ აუტანელი იქნება, თუ იგი არ გაგრძელდა ძალზე მცირე ხანს
ბრიტანული სტანდარტი 5228, 2009 პრაქტიკის კოდექსი ხმაურისა და ვიბრაციის კონტროლისათვის სამშენებლო და ღია ადგილებში – ნაწილი 2: ვიბრაცია	გაუმაგრებელი ან მსუბუქი კონსტრუქციები; საცხოვრებელი ან მსუბუქი კომერციული შენობები	ლიმიტი, რომლის გადაჭარბებისას შენობები შეიძლება კოსმეტიკურად დაზიანდეს: $15 mms^{-1}$ 4 ჰც-ზე ზრდადი $20 mms^{-1}$ 15 ჰც-სკენ ზრდადი $50 mms^{-1}$ 40 ჰც-სა და მეტისკენ

იხილეთ ბრიტანული სტანდარტები დამატებითი ინფორმაციისათვის

შენიშვნა: სადაც ვიბრაციის ფონური დონეები ზემოთ განსაზღვრულ სტანდარტებს აღემატება (და ეს არა-საპროექტო ემისიების წყაროებითაა განპირობებული), პროექტი ვერ შეძლებს ამ სტანდარტების დაკმაყოფილებას, რადგან გამომწვევი ფაქტორები პროექტის კონტროლს არ ექვემდებარება. ამ შემთხვევაში პროექტი გაითვალისწინებს ვიბრაციის დონეებს და ვიბრაციაზე ზემოქმედების მქონე არა-საპროექტო ფაქტორებს და გაატარებს გონივრულად განხორციელებად ზომებს ვიბრაციაში პროექტის წილის შესამცირებლად.

6.6.7 ჰერში ემისიების პროექტით დადგენილი სტანდარტები

წინამდებარე სტანდარტები გამოიყენება გავრცელების წერტილებში, ე.ი. საკვამურებთან.

ცხრილი 6-10: შემოთავაზებული SCPX პროექტის ატმოსფერული ემისიების ლიმიტების მნიშვნელობები

ემისიის წყარო	SCPX პროექტის სტანდარტი			წყარო
	ჰაერში ემისიის ლიმიტის მნიშვნელობა (დღის საშუალო მგ/ნმ³ მშრალი აირი, სტანდარტულ ტემპერატურაზე და წნევაზე 273K და 101.3 kPa ოდენობით)			
	NOx	CO	PM	
ტურბინის კომპრესორის მამოძრავებელი (15% O2)	50*	100*	5	გაერთიანებული სამეფო / ევროკავშირი¹
ენერგოგენერაციის ტურბინა (15% O2)	340	100	5	გაერთიანებული სამეფო / მსოფლიო ბანკი⁴
წყლის ავზის გამაცხელებელი (3% O2)	140	50	5	გაერთიანებული სამეფო²,³

ყველა მნიშვნელობა გამოიყენება ნორმალური ექსპლოატაციის შემთხვევაში (ე.ი. გარდა ჩართვისა, გამორთვისა და პროცესის შემაფერხებელი პირობებისა); * ლიმიტები გამოიყენება 70%-ზე მეტი დატვირთვის შემთხვევაში

წყარო: 1 გაერთიანებული სამეფოს საწარმოო ემისიების დირექტივა (2010); 2 გაერთიანებული სამეფოს EPR სექტორის სახელმძღვანელო 1.01 (2009); 3 გაერთიანებული სამეფოს პროცესის სახელმძღვანელო შენიშვნა 1/3 (95); 4 საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის “გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების საკითხების ზოგადი სახელმძღვანელო” (2007)

წვის აღჭურვილობა, რომელიც გამოყენებული იქნება მშენებლობის დროს, მაგრამ ჯერ არ არის დადგენილი, უნდა შეესაბამებოდეს საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის “გარემოს დაცვის, ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების საკითხების ზოგადი სახელმძღვანელოს” (2007) შესაბამის სტანდარტებს.

6.6.8 გარემო ჰაერის ხარისხის პროექტით დადგენილი სტანდარტები

ცხრილი 6-11: შემოთავაზებული SCPX პროექტის სტანდარტი – გარემო ჰაერის ხარისხი

პარამეტრი	შემოთავაზებული SCPX პროექტის სტანდარტი	SCPX პროექტის სტანდარტის წყარო
NO ₂	40მკგ/მ³ საშუალო წლიური (ადამიანის ჯანმრთელობა) 30მკგ/მ³ საშუალო წლიური (ეკოსისტემები) ¹ 200მკგ/მ³ საათობრივი საშუალო	ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია მსოფლიო ბანკი ³ /გაერთიანებული სამეფო ² გაერთიანებული სამეფო ² ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია ³ /მსოფლიო ბანკიB
ბენზოლი	5 მკგ/მ³ საშუალო წლიური	გაერთიანებული სამეფო ²

CO	100,000მკგ/მ³ 15 წუთზე 60,000მკგ/მ³ 30 წუთზე 30,000მკგ/მ³ 1 საათზე 10,000მკგ/მ³ მაქსიმალური დღიური 8 სთ საშუალო	ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია ⁴ ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია ⁴ ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია ⁴ ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია ⁴ ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია ⁴ /გაერთიანებული სამეფო ²
PM ₁₀	20მკგ/მ³ საშუალო წლიური 50მკგ/მ³ 24 სთ საშუალო (არ უნდა იქნეს გადაჭარბებული წელიწადში 3 დღეზე მეტი დროით 99-ე პერცენტილი)	ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია / მსოფლიო ბანკი ³ ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია / მსოფლიო ბანკი ³
PM _{2.5}	10მკგ/მ³ საშუალო წლიური 25მკგ/მ³ 24 სთ საშუალო	ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია/ მსოფლიო ბანკი ³ ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია / მსოფლიო ბანკი ³

შენიშვნა: სადაც არსებული გარემო ჰაერის ხარისხის დონეები ზემოთ განსაზღვრულ სტანდარტებს აღემატება (და ეს არა-საპროექტო ემისიების წყაროებიდან განპირობებული), პროექტი ვერ შეძლებს ამ სტანდარტების დაკმაყოფილებას, რადგან გამოიწვევს ფაქტორები პროექტის კონტროლს არ ექვემდებარება. ამ შემთხვევაში პროექტი გაითვალისწინებს გარემო ჰაერის ხარისხის დონეებს და ჰაერის ხარისხზე ზემოქმედების მქონე არა-საპროექტო ფაქტორებს და გაატარებს გონივრულად განხორციელებად ზომებს ატმოსფერულ ემისიებში პროექტის წილის შესამცირებლად.

წყარო: 1. ეკოსისტემების ჰაერის ხარისხის სამიზნეები გამოყენებული უნდა იქნას 20კმ-ზე მეტ მანძილზე დასახლებებიდან, რომელთა მოსახლეობა 250 000 ადამიანზე მეტია და 5კმ-ზე მეტ მანძილზე სამრეწველო წყაროებიდან, სამანქანო გზებიდან და გაშენებული უბნიდან, სადაც 5000-ზე მეტი ადამიანი ცხოვრობს

2. გაერთიანებული სამეფოს ჰაერის ხარისხის სტანდარტების ნორმატივები 2010, გაერთიანებული სამეფოს ჰაერის ხარისხის სტრატეგია და გაერთიანებული სამეფოს გარემოსდაცვითი სააგენტოს H1 გარემოსდაცვითი რისკის შეფასების სახელმძღვანელო, დანართი “ვ”, ემისიები ჰაერში.

3. ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია, ჰაერის ხარისხის სახელმძღვანელო, გლობალური განახლება, 2005; საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის ზოგადი გარემოსდაცვითი, ჯანდაცვისა და სოციალური სახელმძღვანელოები (2007).

4. ჯანდაცვის მსოფლიო კავშირის ჰაერის ხარისხის სახელმძღვანელო ევროპისათვის, მეორე გამოცემა, 2000.

6.7 BP კორპორატიული პოლიტიკა

BP არის სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის კომპანიის პარტნიორი კომპანია (მოიცავს რამდენიმე პარტნიორ ორგანიზაციას) და ასევე წარმოადგენს ამ მილსადენის ტექნიკურ ოპერატორს (“სტატოილი” არის კომერციული ოპერატორი). სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის გაფართოების პროექტი განხორციელდება BP კორპორატიული პოლიტიკის შესაბამისად ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, გარემოს დაცვისა და სოციალური საკითხების სფეროში.

BP-ს ხუთი ღირებულება³, გამოხატავს კომპანიის „ერთიან პოზიციას იმაზე, თუ რისი გვჯერა, როგორია ჩვენი სამიზნე ქცევა და რას ვესწრაფით, როგორც ორგანიზაცია“. ეს ღირებულებებია:

³ BP ღირებულებების შესახებ დამატებითი ინფორმაცია ხელმისაწვდომია:

<http://www.bp.com/extendedsectiongenericarticle.do?categoryId=9039352&contentId=7072114>

- უსაფრთხოება
- პატივისცემა
- მაღალი ხარისხი
- გამბედაობა
- ერთი გუნდი.

ეს ღირებულებები სრულდება კომპანიის საქმიანობაში სხვადასხვა პოლიტიკისა და მოთხოვნის გატარებით, რომელთა კომპონენტებიც ქვემოთ არის აღწერილია.

6.7.1 BP ქცევათა კოდექსი

BP-ს კორპორატიული პოლიტიკა განისაზღვრება ქცევათა კოდექსით (2012)⁴, სადაც მოცემულია ის ფუნდამენტური წესები, რომლითაც ხელმძღვანელობენ BP-ის თანამშრომლები და ასახავს BP-ს ღირებულებებს, რომელთა გათვალისწინებითაც მიღებულია კომპანიის ყველა გადაწყვეტილება.

2012 წ. 1 იანვრიდან BP-ის ახალი ქცევათა კოდექსი შევიდა ძალაში. კოდექსში ჩამოყალიბებულია BP-ის სტანდარტები. იგი ეფუძნება ზემოთ აღწერილ ღირებულებებს, ჯგუფურ სტანდარტებსა და სამართლებრივ მოთხოვნებს, ადგენს ეთიკურ ნორმებსა და შესაბამისობის მოლოდინს ყველასათვის, ვინც მუშაობს კომპანიაში. კოდექსით რეალიზებულია ღირებულებებზე დაფუძნებული მიდგომა, ხოლო წესები დეტალურად არ არის განსაზღვრული და ყოველდღიური ბიზნეს გადაწყვეტილებები ემყარება სწორედ რომ ამ ღირებულებებს.

კოდექსის ძირითადი სტრუქტურა მსგავსია წინა ვერსიებისა, ცალკე ნაწილები ეთმობა ჯანდაცვას, უსაფრთხოებასა და გარემოს დაცვას; პერსონალს, პარტნიორებსა და მიმწოდებლებს, მთავრობებსა და საზოგადოებას; ასევე BP საშუალებების დაცვას. ახალი ნაწილი “ჩვენი კოდექსით ცხოვრება” დამატებულია იმისათვის, რომ ადამიანებს გაუადვილდეთ გადაწყვეტილების მიღება დილემის პირობებში, როდესაც არ არსებობს არაორაზროვანი წესი, რომლითაც შესაძლებელია ხელმძღვანელობა.

ქცევათა კოდექსი გამოიყენება BP-ს ნებისმიერ საქმიანობაში მსოფლიო მასშტაბით და ყურადღებას ამახვილებს შემდეგ ექვს სფეროზე:

- **უსაფრთხოდ, პასუხისმგებლობითა და სანდოდ მოქმედება**– მოიცავს BP-ის საქმიანობის ტერიტორიაზე ბუნებრივი გარემოს დაცვის, ადგილობრივი მოსახლეობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის დებულებებს, აგრეთვე BP-ის მუშაკების ჯანდაცვის, უსაფრთხოებისა და უშიშროების საკითხებს
- **ჩვენი ხალხი** – მოიაზრებს სამართლიან მოპყრობასა და თანაბარ შესაძლებლობებს, დისკრიმინაციის ან უსამართლო მოპყრობის შემთხვევაში სახელმძღვანელო მითითებს, აგრეთვე დებულებებს პირადი ცხოვრებისა და მუშაკების კონფიდენციალურობის დასაცავად
- **ჩვენი საქმიანი პარტნიორები** – მოიცავს დეტალურ მითითებებს საჩუქრებისა და გართობითი ხასიათის ღონისძიებების, ინტერესთა კონფლიქტის, კონკურენციის, ვაჭრობის შეზღუდვების, ფულის გათეთრებისა და მიმწოდებლებთან მუშაობის შესახებ
- **მთავრობები და დასახლებები, რომლებთანაც ვმუშაობთ** – ეხება ისეთ სფეროებს, როგორიცაა კორუფცია, მთავრობასთან ურთიერთობა, ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობა, გარე კავშირები და პოლიტიკური აქტიურობა

⁴ BP ქცევათა კოდექსი (2012) ხელმისაწვდომია:
<http://www.bp.com/sectiongenericarticle.do?categoryId=9038306&contentId=7006600>

- ჩვენი აქტივები და ფინანსური ერთიანობა – სწორი და სრულყოფილი ჩანაწერებისა და ანგარიშგებების, კომპანიის საკუთრების დაცვის, ინტელექტუალური საკუთრების, ინსაიდერული ვაჭრობისა და ელექტრონული სისტემების დაცვის უზრუნველყოფა.

6.7.2 *ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის პოლიტიკით აღებული ვალდებულებები*

BP ვალდებულებები ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის საკითხების შესრულებასთან დაკავშირებით კასპიის რეგიონში მოცემულია ქვემოთ (იხ. სურათი 6-1).

სურათი 6-1: BP აზერბაიჯანის განვითარების ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის პოლიტიკა

აზერბაიჯანის განვითარების ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოსდაცვითი პოლიტიკა

BP აქვს აღებული არაორაზროვანი ვალდებულება, რომ არ მოხდეს უბედური შემთხვევები, ზიანი არ მიადგეს ადამიანებსა და გარემოს.
ამ მიზნების მისაღწევად აზერბაიჯანის განვითარების ხელმძღვანელობა განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს ბუნებრივი გარემოსა და ჯანმრთელობის, პერსონალისა და საზოგადოების უსაფრთხოებისა და უშიშროების საკითხებს. ზემოთ ჩამოთვლილი მიზნები წარმოადგენს ფუნდამენტურ ღირებულებებს აზერბაიჯანის განვითარების საბოლოო ამოცანების მისაღწევად, რაც გახლავთ საკუთარი არსით უფრო უსაფრთხო, ჯანმრთელი და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით უფრო გონივრული ინფრასტრუქტურის ექსპლუატაციაში გაშვება.

ხსენებული ვალდებულებების შესასრულებლად, მიზნებისა და ამოცანების მისაღწევად აზერბაიჯანის განვითარებაში განახორციელებენ შემდეგს:

- დაიცვენ აზერბაიჯანის ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის პოლიტიკას;
- უზრუნველყოფენ მუდმივ გაუმჯობესებას კონცეპტუალური განვითარების, დეტალური დაპროექტების, შესყიდვების, მშენებლობის, ექსპლუატაციაში გაშვების, დამონტაჟებისა და საექსპლუატაციოდ გადაცემის პროცესში;
- გამოიყენებენ საკუთარი არსით უფრო უსაფრთხო დიზაინს და რისკების მუდმივი შემცირების სტრატეგიას ყველა პროექტის განვითარების კონცეფციის მიმართ;
- BP ჯგუფის მოლოდინების შესაბამისად მოახდენენ პროცესის უსაფრთხოების რისკების იდენტიფიცირებას პროექტის შემუშავების თითოეულ ეტაპზე და უზრუნველყოფენ უსაფრთხოების შესრულების შესაბამისი სტანდარტების დადგენას ნარჩენი რისკების კონტროლის მიზნით. შესრულების ეს სტანდარტები შენარჩუნებული იქნება შესყიდვის, მშენებლობისა და დამონტაჟების მანძილზე და დადასტურდება ექსპლუატაციაში გაშვებისა და გადაცემის დროს;
- პროექტებს განახორციელებენ იმ მიდგომით, რომ უსაფრთხოება კარგი ბიზნესია. არ ანსებობს იმდენად მნიშვნელოვანი საქმიანობა, რომ მისაღები იყოს კომპრომისის ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის პოლიტიკისა და პროცედურების თვალსაზრისით;
- უზრუნველყოფენ, რომ კონტრაქტორებსა და საკუთრივ კომპანიას აქვს მკაცრი, პროექტზე მორგებული ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის პოლიტიკა, მართვის სისტემა და შესაბამისი გეგმები, ასევე ამ დოკუმენტების შინაარსისა და ფილოსოფიის შესახებ ინფორმირებული არის სამუშაო ძალა და მას ჩატარდა შესაბამისი ახსნა-განმარტებები;
- უზრუნველყოფენ ძლიერი და შესამჩნევი ხელმძღვანელობის არსებობას ნებისმიერ დროს. ხელმძღვანელები ჩართული და პასუხისმგებელი არიან საკუთარ სამუშაო უბნებზე. ისინი ახორციელებენ სამუშაოს მონიტორინგს შესრულების კვალობაზე, ხელმისაწვდომი არიან სამუშაო ძალისთვის, ისმენენ მათ მოსაზრებებსა და საჭიროების მიხედვით იღებენ შესაბამისი ზომებს;
- უზრუნველყოფენ რეალისტური, გაზომვადი სტრატეგიული ამოცანების დასახვას, რათა შესრულება მუდმივად უზრუნველყოფილი იყოს;
- განახორციელებენ რისკის შეფასებას და რისკების მართვის მკაცრ პროცესს, მათ შორის რისკების შეფასებას, აღებას, გადამოწმებას;
- ატარებენ გეგმურ ხელმძღვანელობას და ზედამხედველობის განახორციელებელ პირებს უსაფრთხოების ეფექტური ხელმძღვანელობის, უსაფრთხოების დაკვირვებებისა და საუბრების, ქცევითი დაკვირვებების უსაფრთხოების სისტემის საკითხებში;
- უზრუნველყოფენ შესაბამისი ტრენინგისა და შეფასების პროგრამებს BP და სამუშაო ძალის კომპეტენციის შესაძენად;
- უზრუნველყოფენ, რომ თითოეულ უბანზე ან მონაკვეთზე მომუშავე გუნდი ახორციელებს სამუშაოს კონტროლის პროცედურას, რომელიც შეესაბამება აზერბაიჯანის განვითარების სამუშაოს კონტროლის პოლიტიკას;
- იდენტიფიცირებას ახდენენ პროექტის ფარგლებში მომხდარი ინციდენტების გამოძიებებს (სისტემურ მიზეზებს) და ახორციელებენ გამოსწორებელ ღონისძიებებს ამ ინციდენტების გამეორების თავიდან აცილების მიზნით;
- უზრუნველყოფენ, რომ ყველა კონტრაქტორი ახორციელებს საკვების უსაფრთხოების, სამუშაო ჯანდაცვისა და გარემოსდაცვითი პროგრამებს;
- ახორციელებენ აუდიტს BP ჯგუფის, სიგმენტის აუცილებელი პირობებისა და ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის მართვის სისტემებისა და გეგმების შესრულებაზე;
- აქვეყნებენ პროექტის სპეციალური გარემოსდაცვითი და სოციალური ზემოქმედების შეფასებების შედეგად აღებულ ვალდებულებებს და შეიმუშავენ გეგმებს ამ ვალდებულებათა შესასრულებლად;
- აღნიშნავენ მათ, ვინც წვლილს შეიტანს ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის პოლიტიკის შესრულებაში;
- უზრუნველყოფენ, რომ თითოეული ადამიანს პროექტის ოფისისა და მონაკვეთზე ყოფილი საკუთარი ვალდებულება, შეაჩეროს საფრთხიანი სამუშაო და ამ პერიოდში უზრუნველყოფს უსაფრთხოება. კომპანია მხარს დაუჭერს იმ პირებს, ვინც შეწყვეტს საფრთხიანი სამუშაოს და აიღებს დროს უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად.

ბრუს ლაშვილი
ვიცე-პრეზიდენტი, აზერბაიჯანის განვითარებაში
2010 წ. იანვარი

6.7.3 BP-ს მიდგომა ბუნებრივი და სოციალური გარემოს მართვის მიმართ

BP საჯაროდ იღებს პასუხისმგებლობას საკუთარი საქმიანობით გამოწვეული ზემოქმედებების მართვაზე გარემოს დაცვის თვალსაზრისით პროექტის სასიცოცხლო ციკლის მიდგომაზე დაყრდნობით. ამ მიდგომის მიზანს წარმოადგენს იმ გარემოს სენსიტიურობის შეფასება, სადაც იგი ფუნქციონირებს და BP-ის მიერ ამ სენსიტიურობაზე პოტენციური ზემოქმედებების მართვა პროექტის დასაწყისიდან დასასრულამდე.

წარმოადგენს რა პასუხისმგებლობით გამსჭვალულ ოპერატორს და ახორციელებს ინვესტიციებს ორმხრივი სარგებლის პოპულარიზაციის მიზნით, BP აცხადებს, რომ მისი საქმიანობის სოციალურ-ეკონომიკური ზემოქმედება დადებითია. ეკონომიკური თვალსაზრისით სამხრეთ კავკასიური მილსადენის სისტემის გაფართოების პროექტი სარგებელს მოუტანს ადგილობრივ მოსახლეობას ახალი სამუშაო ადგილების შექმნით, შემოსავლის გაზრდითა და ადგილობრივი მიმწოდებლებისათვის შესაძლებლობების გაზრდით. BP პატივს სცემს ადამიანის უფლებებს და ცდილობს, დაამყაროს კავშირი ზემოქმედების ქვეშ მოქცეულ საზოგადოებასთან და შეინარჩუნოს კულტურული მემკვიდრეობა.

BP-ს საოპერაციო მართვის სისტემა

BP ჯგუფის საოპერაციო მართვის სისტემა უზრუნველყოფს სისტემურ ჩარჩოს უსაფრთხო, პასუხისმგებლიანი და სანდო საქმიანობისა და შესრულების მუდმივი გაუმჯობესებისათვის. იგი აყალიბებს ნაბიჯებსა და გარანტიებს, რომლებიც BP-ის აზრით აუცილებელია, რათა შენარჩუნებული იქნას პასუხისმგებლობით გამსჭვალული ოპერაციები, მათ შორის პროექტის პოტენციური ზემოქმედებების შეფასებისა და მართვის კუთხით, განურჩევლად იმისა, ეს ზემოქმედებები ეხება ხმელეთს, ჰაერს, წყალს, ფლორასა თუ ცოცხალ ბუნებას.

საოპერაციო მართვის სისტემის ზოგიერთი მოთხოვნა ჩამოყალიბებულია ჯგუფისათვის განსაზღვრული და ჯგუფისთვის რეკომენდირებული დამხმარე პრაქტიკებით.

BP-ს ყველა მნიშვნელოვანი საოპერაციო მონაკვეთი სერთიფიცირებულია ISO 14001 მიხედვით, რაც წარმოადგენს საერთაშორისო გარემოსდაცვითი მართვის სისტემის სტანდარტს, რომელიც განხორციელებულია არსებულ სამხრეთ კავკასიურ მილსადენზე.

ჯგუფისათვის განსაზღვრული და ჯგუფისათვის რეკომენდირებული პრაქტიკა

BP-ის აქვს გარკვეული ჯგუფისათვის განსაზღვრული პრაქტიკა (GDP), რომელიც ადგენს მოთხოვნებსა და სტანდარტებს კომპანიის შიგნით და აგრეთვე ჯგუფისათვის რეკომენდირებული პრაქტიკების ერთობლიობა (GRP), სადაც მოცემულია დამატებითი სახელმძღვანელო მითითებები და რეკომენდაციები.

განსახილველი პროექტისათვის გამოსაყენებელია ჯგუფისათვის განსაზღვრული და ჯგუფისათვის რეკომენდირებული შემდეგი პრაქტიკები:

- ახალი მისასვლელის პროექტების, ძირითადი პროექტების, საერთაშორისო დაცული ტერიტორიების პროექტებისა და შესყიდვის მოლაპარაკებების ჯგუფისათვის განსაზღვრული პრაქტიკა (გარემოსდაცვისი და სოციალური ჯგუფისათვის განსაზღვრული პრაქტიკა), რომელიც მიზნად ისახავს:
 - დაეხმაროს პროექტებს ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე პოტენციური ზემოქმედებების იდენტიფიცირებასა და ამ ინფორმაციის გამოყენებაში რისკების შემცირების მიზნით

- გახდეს ძირითადი და ყველაზე ეფექტური მექანიზმი, რომელიც დაეხმარება პროექტებს, შეასრულოს გარე გარემოსდაცვითი და სოციალური ვალდებულებები
- მოახდინოს გამოცდილებისა და ცოდნის კოდიფიცირება BP ინდუსტრიის გამოცდილებიდან, რაც ეხება გარემოსდაცვითი და სოციალური საკითხების მართვას. ეს დაეხმარება პროექტებს, უფრო ეფექტურად და ზუსტად მოახდინონ ზემოქმედებების იდენტიფიცირება და მართვა
- GRP-3.6-0001 პროექტების გარემოსდაცვითი და სოციალური რეკომენდაციები (გარემოსდაცვითი და სოციალური ჯგუფისთვის რეკომენდირებული პრაქტიკა). ეს ავსებს ზემოთ აღწერილ GDP 3.6-0001-ს და იძლევა რეკომენდაციებს პროექტთან დაკავშირებული ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედებების მართვასთან დაკავშირებით
- GRP 7.1-0001 ჯანდაცვის, უსაფრთხოების, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის იურიდიულ და მარეგულირებელ ნორმებთან შესაბამისობა. ამ GRP-ში გაერთიანებულია რეკომენდაციები, როგორ შემუშავდეს, განხორციელდეს და შენარჩუნდეს ეფექტური და შესაბამისი მიზნის მიღწევაზე ორიენტირებული (რისკზე დაფუძნებული) ჯანდაცვის, უსაფრთხოებისა, უშიშროებისა და გარემოს დაცვის სამართლებრივი და ნორმატიული შესაბამისობა მართვის პროცესებში.

გარემოსდაცვითი და სოციალური პრაქტიკები (GDP და GRP) შემუშავდა საერთაშორისო სტანდარტებისა და სახელმძღვანელო მითითებების შესაბამისად, სადაც მოცემული იყო ენერგო წარმოების, მათ შორის – მილსადენების, მოწინავე პრაქტიკა. BP ითვალისწინებს მათ ESIA-ს შემუშავებისა და შემარბილებელი ღონისძიებებისა და პრაქტიკების განსაზღვრის დროს.

BP-მ წვლილი შეიტანა საწარმოო სტანდარტების ჩამოყალიბებაში ადამიანის უფლებათა დაცვის თვალსაზრისით, რასაც ეწოდება უსაფრთხოებისა და ადამიანის უფლებების ნებაყოფლობითი პრინციპები. ნებაყოფლობითი პრინციპები შეიქმნა 2000 წ. გაერთიანებული სამეფოსა და აშშ მთავრობების, „Amnesty International“-სა და „Human Rights Watch“-ის, ასევე სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და რამდენიმე მომპოვებელი ინდუსტრიის წარმომადგენელი კომპანიის მიერ. BP-მ აიღო ვალდებულება, დაიცვას ნებაყოფლობითი პრინციპები და გამოაქვეყნა შიდა და გარე სახელმძღვანელო („BP ნებაყოფლობითი პრინციპები უსაფრთხოებისა და ადამიანის უფლებების შესახებ“ (2008)⁵ და „BP ნებაყოფლობითი პრინციპები უსაფრთხოებისა და ადამიანის უფლებების შესახებ“ (2005)⁶, რაც ეხება რისკების შეფასების წარმოებას, საჯარო უშიშროებასა და კერძო უსაფრთხოებასთან მუშაობას.

გარდა ამისა, BP საკუთარი პოლიტიკით მხარს უჭერს შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის კონვენციების პრინციპებს, როგორიცაა ამ ორგანიზაციის კონვენციები შრომის ფუნდამენტურ უფლებებზე (ე.ი. თავისუფალი კავშირისა და კოლექტიური მოლაპარაკების უფლება, იძულებითი შრომის, ბავშვის შრომისა და დისკრიმინაციის აღმოფხვრა) და ასევე იცავს გაეროს უნივერსალურ ადამიანის უფლებათა დეკლარაციას.

⁵ BP ნებაყოფლობითი პრინციპები უსაფრთხოებისა და ადამიანის უფლებების შესახებ (2008), განხორციელების სახელმძღვანელო

⁶ BP ნებაყოფლობითი პრინციპები უსაფრთხოებისა და ადამიანის უფლებების შესახებ (2005) სახელმძღვანელო შენიშვნა მისაწვდომია: http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/STAGING/global_assets/downloads/BP_Human_Rights_2005.pdf